

УВОД

Увођењем концесија као облика приватних инвестиција у обављању привредних дјелатности које користе природна богатства, добра у општој употреби и дјелатности од општег интереса, могуће је реализовати реформске, развојне стратегије, засноване на самоодрживом и уједначеном економском развоју, што би Републици Српској вратило кредитну способност на међународном тржишту капитала, успоставило функционалну тржишну економију и ојачало способност домаћих привредних субјеката да издрже конкурентску тржишну утакмицу.

У ту сврху Република Српска је донијела Закон о концесијама, којим се утврђују услови под којима се домаћим и страним правним лицима могу додјелјивати концесије за обезбјеђивање инфраструктуре и услуга, те експлоатације природних ресурса и финансирање, пројектовање, изградња, одржавање и руковођење радом те инфраструктуре и свих за њу везаних објеката и уређаја.

У складу са чланом 14. Закона о концесијама («Службени гласник Републике Српске», број:25/02) и Пословника о раду Комисије за концесије («Службени гласник Републике Српске», број:77/04), Комисија за концесије припремила је, након проведене јавне расправе, Приједлог Документа о политици додјеле концесија у коме се даје опис привредних сектора и индустријских области које се могу, у виду концесије, делегирати и уступити домаћим и страним правним лицима, елемената концесионе политике, као и мјере за реализацију Закона о концесијама.

На територији Републике Српске сконцентрисана су економски значајна природна богатства, израђено је и планирано низ објеката инфраструктуре, који се, када је у питању један број ових потенцијала, већ дуже вријеме користе и дају, економски и друштвено, значајан допринос развоју Републике Српске. На основу ових потенцијала, привредних и инфраструктурних и њиховог до сада оствареног и планираног коришћења и реалних могућности њиховог развоја, уочавају се потребе да се расположиви привредни ресурси морају истраживати, експлоатисати и користити у складу са савременим достигнућима науке, технике, технологије уз оптимално управљање на основу савременог менаџмента.

Имајући у виду ограниченост сопствених извора финансирања, развоја привредног и инфраструктурног комплекса, те полазећи од фундаменталних одређења у друштву за својинском трансформацијом и развој на тржишним основама, у Републици Српској је потребно довршити приватизацију и убрзати процес концесионарства како би се брже привукао страни и ангажовао домаћи капитал.

Документ о политици додјеле концесија је званичан документ који има своју визију, односно далекосежан поглед на расположиве и потенцијалне ресурсе, могућност њиховог одрживог коришћења и рјешавања најзначајнијих проблема који се појављују у привредним и инфраструктурним секторима и њиховом ужем и ширем окружењу. Реализација Документа о политици додјеле концесија је у суштини глобални задатак, састављен од низа повезаних и међусобно условљених активности.

Документ о политици (у складу са Законом о концесијама), Комисија за концесије путем надлежних министарстава подноси Влади, а Влада Народној скупштини Републике Српске на усвајање. Документ о политици додјеле концесија, по усвајању, објављује се у Службеном гласнику Републике Српске.

Треба нагласити да је протекло релативно дуго вријеме од дана доношења Закона о концесијама до конституисања Комисије за концесије што је утицало на израду овог Документа. Међутим, у посљедње вријеме од стране Владе и Народне Скупштине Републике Српске, овај процес се

убрзао тако да се може реално предпоставити да ће се у наредном периоду створити адекватан амбијент, који ће између осталог убрзати и улагања приватног капитала у привреду и инфраструктуру Републике Српске путем концесија.

Мора се имати у виду чињеница, да Закон о концесијама успоставља веома сложен правни систем комерцијалног искоришћавања јавних добара и законом регулисаних активности, везаних за додјелу концесија.

Одредбе Закона о концесијама и Закона о страним улагањима дају солидну основу за реализацију давања концесија у пракси. Ови закони се могу поредити са сличним законодавством у земљама у транзицији и не заостају за тим законодавством. Примјеном у пракси уочена је потреба усклађивања појединих закона и подзаконских аката са Законом о концесијама.

Закон је систем концесија означио као један од облика приватних, страних или домаћих улагања и створио му предпоставке да резултира значајним, позитивним ефектима за Републику Српску као цјелину.

Најзначајнији циљеви који се желе остварити концесијама су:

- пласман домаћег или иностраног капитала у инвестиционе пројекте;
- увођење и јачање конкуренције;
- повећање квалитета и разноврсности производње и услуга;
- повећање кредитног рејтинга земље;
- ангажовање домаћих производних и услужних капацитета;
- смањење увоза и повећање извоза;
- повећање нивоа запослености;
- увећање оперативне ефикасности;
- увећање фискалних и парафискалних прихода;
- увођење пословања, по стандардима Европске Уније;
- трансфер технологије у know-how, и друго.

Концесије су везане за одлуку Републике Српске, да повећа искориштавање природних богатстава, као и одржавање објеката инфраструктуре, ангажовањем сопствених потенцијала или уступањем другим лицима уз одређену надокнаду. Такву одлуку ће донијети, у складу са својим интересима, Влада Републике Српске, уз претходну сагласност Комисије за концесије или орган који Влада овласти да доноси одлуку. Концесија се додјељује домаћим и страним правним лицима, регистрованим у складу са законима Републике Српске.

Политика из области концесија биће усмјерена на то да се сви природни ресурси и објекти инфраструктуре ставе у функцију економског развоја и оптимално користе. Привреда Републике Српске у садашњем стању не може брзо достићи ниво који је имала 90-их година, али је сигурно да постоје реалне могућности да се ефикасним, ефектним и рационалним коришћењем расположивих ресурса, између осталог и путем концесија, допринесе убрзаном друштвено-економском развоју Републике Српске у цјелини.

1.0. ПРЕДМЕТ КОНЦЕСИЈЕ

На основу члана 4. Закона о концесијама («Службени гласник Републике Српске», број:25/02) и Пословника о раду Комисије за концесије («Службени гласник Републике Српске», број:77/04), предмет концесије према одредбама Закона може бити:

1. изградња и коришћење или коришћење:
 - путева и припадајућих инфраструктурних објеката,
 - жељезничких пруга, пловних канала и лука и
 - аеродрома;
2. коришћење водотока и других вода;
3. изградња енергетских објеката;
4. изградња и/или коришћење хидроакumulација, изузев преноса електричне енергије;
5. истраживање и/или коришћење енергетских и других минералних сировина;
6. истраживање и/или коришћење сирове нафте и земног гаса;
7. коришћење грађевинског земљишта;
8. коришћење шума и шумског земљишта;
9. ловство и риболов;
10. изградња, коришћење и управљање цјевоводним транспортом нафте и гаса и складиштење у цјевоводним терминалима;
11. игре на срећу;
12. поштанске и телекомуникацијске услуге, изузев заједничких и међународних комуникација из члана III(х) Устава Босне и Херцеговине;
13. путнички и теретни жељезнички саобраћај;
14. јавни линијски превоз лица;
15. коришћење љековитих, термалних и минералних вода;
16. истраживање и/или коришћење неметалних минералних сировина, укључујући све секундарне минералне сировине утврђене посебним законом;
17. хидромелиорациони системи и системи за вађење материјала из водотока и водних површина;
18. уређивање и/или коришћење корита, обала ријека и језера;
19. коришћење пољопривредног земљишта;
20. простори и објекти природног и грађевинског наслијеђа;
21. туризам;
22. дјелатности од општег интереса.

1.1. ИЗГРАДЊА И КОРИШЋЕЊЕ ИЛИ САМО КОРИШЋЕЊЕ:

1. путева и припадајућих инфраструктурних објеката;
2. жељезничких пруга, пловних канала и лука и
3. аеродрома.

Под појмом саобраћајне инфраструктуре подразумјева се путна, жељезничка, ваздушна и инфраструктура воденог саобраћаја.

Значај инфраструктуре изражен је кроз велики интензитет инвестиција, дуг рок изградње и повратка уложених средстава. Саобраћајна инфраструктура је иницијални фактор привредног развоја слабо развијених подручја, тако да је и у развојним програмима Републике Српске један од основних праваца развоја дефинисан изградњом и модернизацијом саобраћајне инфраструктуре, као интегралног дијела саобраћајног система. Политиком изградње и модернизације саобраћајног система, омогућава се задовољење саобраћајних потреба привреде и становништва уз, што је могуће ниже трошкове и што већи квалитет услуга (у погледу брзине, сигурности, ефикасности, комфора) .

1.1.1. Изградња и коришћење или само коришћење путева и припадајућих инфраструктурних објеката

Мрежа магистралних путева унутар Републике Српске дугачка је 1780,4 км, а регионалних путева 2182,9 км. Дужина локалних путева у Републици Српској износи око 7600 км.

Европски путеви кроз Републику Српску на већем броју дионица не омогућавају одвијање саобраћаја жељеном брзином. Разлози су, између осталог, мали радијуси кривина, велики и чести успони, пролази кроз градове и насеља, те неадекватно одржавање.

Либерализацијом трговинских односа и успостављањем зоне слободне трговине на Балкану, интензитет саобраћаја је у сталном порасту. Све, до сада, израђене студије, показују да се морају градити нови аутопутеви и значајно осавременили постојећи, тако да су се стекли одговарајући услови за модернизацију сектора путне инфраструктуре и започињање активности на примјени пројекта изградње нове и реконструкције уских грла на постојећој путној мрежи.

У складу са Законом о концесијама, потребно је пројекте реконструкције и одржавања постојеће путне мреже и пројекте изградње аутопутева и брзих путева реализовати кроз концесиона улагања домаћих и страних инвеститора путем међународних јавних позива.

Приоритети из ове области су:

- **Брзи пут или аутопут Бањалука – Добој,**

Брзи пут Бањалука – Добој предвиђен је у Просторном плану Републике Српске и овај пројекат је позитивно оцјењен од стране међународних банака. До сада су обезбјеђена средства за израду планске и студијске документације, а у 2006. години ће се радити студије оправданости и идејно рјешење за трасу брзог пута, односно ауто пута.

- **Брзи пут или аутопут Бијељина – Брчко – Шамац,**

Значајан је због повезивања регије Семберија са осталим значајним саобраћајницама у Републици Српској и БиХ, а нарочито са коридором 5Ц, што би омогућило бржи проток људи и робе у врло оптерећеном правцу исток-запад.

- Саобраћајница Гацко- Фоча,

Путем концесије реконструисати постојећу трасу пута или урадити тунел Чемерно, чиме се ријешава проблем саобраћаја у источној Херцеговини, а што ће допринјети укупном привредном развоју ове регије. Ова саобраћајница је у предратном периоду била веома значајна због повезивања сјевера Републике са морем.

У циљу унапређења стања у овој области, потребно је:

- ускладити постојећи Закон о путевима са Законом о концесијама,
- израдити дугорочну стратегију развоја путног сектора у Републици Српској у складу са транспортном политиком ВН ТМР(ВН Transfer Master plan) и ускладити је са Законом о концесијама.

1.1.2. Изградња и коришћење или само коришћење жељезничких пруга, пловних канала и лука

- жељезничка инфраструктура и транспорт

Жељезничку мрежу у Републици Српској чини 425 км пруга. Два су основна правца пруга у Републици Српској: Шамац-Добој-Сарајево-Плоче (интегрални дио коридора 5Ц) и Суња-Добљин-НовиГрад-Добој-Зворник (пруга паралелна коридору 10), који морају бити оспособљени за одвијање безбједног саобраћаја, компатибилног са истим у Европској Унији, са карактеристикама за брзине од 120 км/х. Процјењује се да би до 2020 године, требало осигурати око 200 милиона КМ, како би се жељезничка инфраструктура и мобилна средства довела на ниво који би одговарао европским стандардима.

Овај податак отвара велики простор за концесионо улагање домаћих и страних инвеститора у ревитализацију, изградњу, одржавање и коришћење жељезничких пруга. У складу са Законом о концесијама Републике Српске концесије у овој области се додјељују путем јавног позива.

Студије, које су урађене у задњих 5 година, потврђују исплативост улагања у пројекте ревитализације жељезничког сектора у Републици Српској, као и изградњу нових пружних праваца који би боље повезали постојећу саобраћајну инфраструктуру. Под овим се подразумјева и производња добара и услуга чији је потрошач жељезнички промет, а што је по традицији до сада обављало жељезничко предузеће.

Приоритети из ове области су:

- Жељезничка пруга Бањалука – Градишка

Ова пруга је од раније постојала у просторном плану Републике Српске и налази се у приједлогу новог Просторног плана. Постоји захтјев општине Лакташи да се у новом Плану предвиди измјештање трасе будуће пруге према Градишки из урбаног дијела општине, што ће бити ријешено на одговарајући начин у поступку јавне расправе о новом приједлогу.

Остали подаци о прузи:

- пруга би требало да буде једноколосјечна и неелектрифицирана;
- осовинско оптерећење до 22,5 тона;
- брзина вожње пругом до 100 км/сат;
- дужина пруге Бањалука – Градишка износила би око 50 км;
- оријентациона вриједност 100,00 мил ЕУРА.

- Жељезничка пруга Босански Брод – жељезничка мрежа Босне и Херцеговине

Ова пруга је потребна због повезивања Рафинерије Брод и осталих индустријских капацитета из бродске регије са мрежом пруга Републике Српске и Босне и Херцеговине. Тренутно је овај пројекат посебно значајан ако се има у виду да је ранија жељезничка веза са Славонским Бродом прекинута 1992. године и не постоје услови да се на истом мјесту поново обнови та веза. Постоје неке информације да би се заједно са Славонским Бродом могао радити заједнички мост са жељезничком пругом али на новој локацији која је низводно од садашњег моста, међутим, имајући у виду да је за бродску привреду значајно тржиште Републике Српске и Босне и Херцеговине, то се намеће потреба успостављања директне жељезничке везе без коришћења територије Републике Хрватске.

- Жељезничка пруга Бијељина – Шамац,

Изградња пруге Бијељина – Шамац представља значајан инфраструктурни пројекат који би регију Бијељине повезао жељезничком везом преко Брчког са осталим дијелом Републике Српске, што би бјељинску привреду приближило тржишту Републике Српске и БиХ и обезбиједило велики подстицај за привредни развој тога краја. Прво би се радила дионица до Брчког, за коју важе сљедећи подаци:

- пруга би требало да буде једноколосјечна неелектрифицирана;
- осовинско оптерећење до 22,5 тона;
- брзина вожње пругом до 100 км/сат;
- дужина пруге Бијељина – Брчко износила би око 25 км;
- оријентациона вриједност до 50,00 мил ЕУРА.

У циљу унапређења стања у области жељезничког саобраћаја, потребно је:

- израдити транспортни план жељезничког саобраћаја за Републику Српску и ускладити га са Законом о концесијама.

- водени транспорт и инфраструктура

У Републици Српској је пловна ријека Сава, која у својој дужини од 333 км представља и границу између Босне и Херцеговине, с једне, а Хрватске и Србије са друге стране. Водени транспорт ријеком Савом се у склопу Дунавског слива, третира као VII трансевропски транспортни коридор. На тај начин Република Српска је укључена у мрежу европских водених путева. Водени саобраћај, обзиром на своје компаративне предности, мора добити развојну шансу на путу Републике Српске у Европску Унију.

Да би лука Шамац добила пријератну категорију IV и да би се израдили нови пловни канали и извршило чишћење постојећег пловног канала ријеке Саве, вађење муља, наноса и отпада, унаприједила сигурност и пловност на ријеци Сави потребно је обезбједити око 40 милиона КМ. Овај финансијски план се односи на 2006. годину, тако да се отварају велике могућности домаћим и страним инвеститорима да кроз концесије учествују у реализацији плана изградње, кориштења и одржавања постојећих пловних канала и лука, као и изградње нових, у складу са процедуром међународног јавног позива.

1.1.3. Изградња и коришћење или само коришћење аеродрома

У Републици Српској постоји само један аеродром- Бања Лука, који је регистрован за међународни саобраћај. Годишњи промет путника на овом аеродрому је око 32000.

Ваздушни транспорт и инфраструктура добили су већу улогу у односу на предратно раздобље и врло су близу испуњавања међународних стандарда, по (JAR /ICAO), што пружа додатне могућности за међународни саобраћај (карго).

Опремање аеродрома и садржаја на аеродрому, те реконструкција писте у Маховљанима (Бања Лука) процјењује се на око 30 милиона КМ уз значајна остала улагања за потребе развоја аеродрома (проширење путничког терминала, терминала за терет, средства, објекти).

У складу са Законом о концесијама домаћи и страни инвеститори кроз концесиона улагања могу учествовати у изградњи, коришћењу и одржавању аеродрома путем међународног јавног позива.

У циљу унапређења стања у овој области, потребно је:

- ускладити законске акте са JAR(Join Aviation Regulation) и Законом о концесијама;

1.2. КОРИШЋЕЊЕ ВОДОТОКА И ДРУГИХ ВОДА

Од укупне популације у Републици Српској, свега 48 % је опслужено јавним градским водоводним системима. Осталих 52 % становништва се снабдијева водом путем локалних водоводних система или се користе приватни бунари или површински токови. Извори снабдијевања водом углавном су засновани на коришћењу: подземне воде (47 % укупних извора), изворишне воде (29%), површинске воде (20%) и инфилтрације (4%).

Вода представља значајан природни ресурс у Републици Српској, али у области коришћења водотока и других вода јављају се многи проблеми, које је могуће у већој мјери ријешити кроз концесиона ангажовање и улагање како домаћих, тако и страних инвеститора.

То се у првом реду односи на:

- вишенамјенску употребу вода;
- одбрану од штетног дјеловања вода;
- заштиту пољопривредног земљишта;
- дугорочно водоснабдјевање становништва;
- градњу и реконструкцију система за пречишћавање отпадних вода и канализацијских система;
- колекцију и пречишћавање градског течног отпада;
- израду система за наводњавање;
- употребу геотермалних вода за гријање, лијечење и туризам;
- производњу хране у води.

У циљу побољшања искоришћености водних потенцијала Републике Српске, неопходно је законски регулисати концесије на водама и јавном водном добру у складу са Законом о концесијама, према којем се концесијом стичу права привредног коришћења природних богатстава и других добара за која је законом одређено да су добра од интереса за Републику Српску или се повјерава обављање одређене дјелатности од јавног интереса као што су комуналне дјелатности и сл.

1.3. ИЗГРАДЊА ЕНЕРГЕТСКИХ ОБЈЕКТА

Изградња нових енергетских објеката заснива се на:

- коришћењу сопствених ресурса угља;
- коришћењу хидропотенцијала;
- коришћењу геотермалне енергије, енергије нафте, гаса, сунца, отпада, биомасе, итд.

Изградња енергетских објеката треба да се заснива на обновљивим изворима енергије, а што је могуће мање на примарним облицима енергије из увоза и ресурсима угља.

1.3.1. Термоенергетски објекти

Постојеће термоелектране Угљевик и Гацко, снаге 600 MW у саставу су ЕРС. Изградњу нових термоелектрана потребно је реализовати по моделу концесија, путем јавних позива.

На основу билансних резерви угља од 752 милиона тона, према утврђеним приоритетима градње, предвиђена је градња:

- ТЕ Угљевик 2 , снага 300 MW;
- ТЕ Гацко 2 , снага 300 MW;
- ТЕ Миљевина , снага 110 MW;
- ТЕ –ТО Добој/Бања Лука , снага 135 MW+256 MW.

Новом изградњом термоелектрана или давањем концесије на кориштење потребно је ријешити питање одсумпоравања, као и смањење емисије чврстих честица и CO₂ у атмосферу. Неовисно од концесионе градње других етапа постојећих електрана, нужно је рјешавање концесија за кориштење угља у постојећим рудницима, путем самоиницијативне понуде. Пошто у Републици Српској постоје подручја са значајним потенцијалним резервама угља, потребно је водити активности којима би се путем додјеливања концесија ове резерве истражиле и довеле до степена билансности у смислу дугорочног планирања изградње термоенергетских објеката.

1.3.2. Хидроенергетски објекти

Постојеће ХЕ снаге 829 MW су у саставу ЕРС. Осим ХЕ Вишеград све друге ХЕ су дуги низ година у експлоатацији и потребна им је ревитализација, што је случај и са неколико малих дистрибутивних ХЕ. И код ових објеката, као и код ТЕ потребно је да се путем концесија ријешити питање кориштења воде као природног ресурса.

Градњу нових ХЕ потребно је реализовати путем међународних јавних позива, на основу утврђених хидропотенцијала:

- слив Дрине, само на територија РС могућа је изградња 13 ХЕ укупне снаге 374,72 MW;
- РС са Србијом и Црном Гором 8 ХЕ, снаге 1197 MW;
- слив Врбаса , могућа је изградња 9 ХЕ, снаге 225 MW;
- слив Требишњице, могућа је изградња 3 ХЕ, снаге 200 MW;
- слив Неретве могућа је изградња 2 ХЕ, снаге 140 MW;
- слив Сане и Уне, могућа је изградња ХЕ, снаге 50 MW.

Приоритети су: ХЕС Бук Бијела (ХЕ Бук Бијела+ ХЕ Фоча), ХЕС на Врбасу (ХЕ Бања Лука+ХЕ Крупа), ХЕ Новоселија, ХЕС Улог на Неретви, ХЕ Паунци, ХЕ Мрсово, ХЕ Викоч и ХЕС Бистрица.

За остале потенцијалне ХЕ различит је степен готовости документације. У том смислу требало би убрзати израду и комплетирање студија економске оправданости.

Према истраживањима хидропотенцијала у Републици Српској постоје значајне могућности за изградњу малих ХЕ, које би се, такође, реализовале путем концесија.

Потенцијалне мале ХЕ су груписане према сливовима ријека и то:

- слив Дрине	74МХЕ	снаге 161,65 MW;
- слив Врбаса	43 МХЕ	снаге 75,00 MW;
- слив Босне	14 МХЕ	снаге 79,15 MW;
- ријека Сана	1 МХЕ	снаге 7,00 MW;
- ријека Требишњица	1МХЕ	снаге 0,50 MW.

Мале ХЕ би значајно побољшале напајања ел. енергијом и поправиле напонске прилике на мрежи. За МХЕ не постоје студије о економској оправданости, кроз које би требало разрадити појам вишенамјенског кориштења вода путем давања концесија. Мале хидроелектране снаге до 5 MW, реализоваће се путем самоиницијативне понуде, а преко 5 MW путем јавног позива. Потребно је наставити истраживања потенцијалних локација за градњу МХЕ и израду одговарајућих студија економске оправданости.

1.3.3. Топлане

Постојеће топлане у РС раде као јавна комунална предузећа, али је један дио пререгистрован у акционарска друштва са већинским државним капиталом. Истовремено су изграђени или се граде многи стамбено-пословни објекти у којима су приватни инвеститори гријање обезбједили преко властитих котловница, које углавном користе мазут као гориво.

Проблеме топлана могуће је рјешавати путем концесија, што би омогућило да се постојећи објекти ревитализују, укључујући и магистралну мрежу развода.

Изградња нових топлана би се одвијала путем концесија. Гдје је то могуће, потребно је уводити нове технологије као што су: геотермална енергија, енергија сунца, енергија отпада итд. или пак природни гас као чистије гориво од мазута.

Не постоји одговарајућа стратегија, која би се бавила рјешавањем проблема централног гријања и дала адекватна рјешења за постојеће стање, као и предвиђање развоја и модернизације система, кориштењем нових технологија које су мањи загађивачи животне средине.

У циљу унапређења стања у овој области, потребно је кориштење постојећих топлана и градњу нових пренијети у надлежност локалних органа власти у складу са чланом 6. Закона о концесијама.

1.4. ИЗГРАДЊА И /ИЛИ КОРИШЋЕЊЕ ХИДРОАКУМУЛАЦИЈА ИЗУЗЕВ ПРЕНОСА ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ

Улога хидроакумулације у водопривреди је вишеструка. Зависно од намјене и величине, хидроакумулацијама се обезбјеђују потребне количине воде за снабдјевање становништва, индустрије и пољопривреде, утиче на смањење или елиминацију поплава, доприноси квалитетнијем коришћењу хидроенергије. Значајна улога водних акумулација је у производњи хране у води и развоју спорта и туризма.

У условима просторне и временске неравномјерности распореда расположивих водотока, као што је случај у Републици Српској, хидроакумулације представљају готово једино средство за активно прилагођавање природног режима вода, просторно- водопривредним потребама у одређеном периоду, зато у погледу обезбјеђења водопривредних активности, водне акумулације имају посебан и стратешки значај.

Бонитет једне акумулације(садашње или будуће) зависи од низа економских, производних, техничких и других елемената, као што су: геоморфолошки, геолошки, хидрогеолошки, положај у простору и сливу, расположива количина воде, односи према другим алтернативама коришћења простора, трошкови и добит од изградње акумулације, еколошки, социјални, политички и други ефекти.

У Републици Српској је изграђено или планирано да се изгради око 35 већих акумулација, али због свих набројаних позитивних ефеката изградње хидроакумулације, потребно је поклонити дужну пажњу изградњи мањих водних акумулација, чиме би се проширио простор и створиле нове могућности за концесиона улагања потенцијалних концесионара.

1.5. КОНЦЕСИЈЕ У МИНЕРАЛНО СИРОВИНСКОМ КОМПЛЕКСУ (обухваћене су тачке 5., 6., 15. и 16. из члана 4. Закона о концесијама)

Сва дугогодишња геолошка истраживања и успјешна експлоатација више десетина минералних сировина на простору Републике Српске недвосмислено указују на постојање релативно значајне, већ истражене, али и потенцијалне минерално-сировинске базе, која може бити, при обезбјеђивању одговарајућих предуслова, компаративна предност за економски, социјални и одрживи развој. У садашњим условима расположива буџетска средства Републике Српске нису у могућности да подмире потребе, које објективно постоје у оквиру даље политике истраживања. Иста ситуација је у односу на потребне инвестиције за изградњу нових рударских објеката, односно модернизацију и дораду постојећих. У условима својинске трансформације, која је првенствено кроз приватизацију захватила и минерално-сировински комплекс, додјелјивање концесија домаћим и иностраним правним лицима омогућава да се расположиви минерално-сировински комплекс ефективно, ефикасно и рационално користи, у складу са принципима и концепцијом одрживог развоја, комерцијалним и националним интересима.

Политика коришћења минералних ресурса полази од реалног стања сировинске базе. Све сировине у складу са класичним класификацијама издвајају се у:

- металичне(руде гвожђа, боксита, олово-цинка и др);
- неметаличне и природне грађевинске материјале ;
- енергетске сировине (угаљ, нафта, природни гас и посебно топле/термалне и термоминералне воде);
- хидро ресурсе (питке подземне воде и различите врсте минералних вода).

У области минералних сировина концесиона политика мора бити усмјерена на сљедеће:

- пуну заштиту државних интереса (јавног интереса), изражених кроз економске, еколошке и социјалне ефекте прихватљиве за државу и њено становништво;
- активирање постојећих рудника који су тренутно у тешкој ситуацији а имају природне и друге услове за профитабилно пословање;
- отварање нових рудника који могу са малим средствима да покрену производњу и створе повољне економске ефекте посебно кроз додатно запошљавање(оvdје предност имају мали рудници, што је и свјетска концепција) и
- да се давањем концесија за истраживање повећа укупни систем геолошке истражености Републике Српске и прошири постојећа минерално-сировинска база.

1.5.1.Основне карактеристике минерално-сировинске базе (предмети концесија)

Лежишта минералних сировина Републике Српске геолошки су у строгој зависности од природно-геоисторијских услова њиховог настанка. Та правилност у њиховом размјештају огледа се у органској повезаности сваке од сировина са неком од рудоносних формација. Познавање рудоносних формација Републике Српске један је од битних предуслова за њихово истраживање, оцјењивање и експлоатацију.

Прекарбонске и карбонске геолошке формације су рудоносне по садржају веома важних лежишта и природних пигмената (Љубија), барита (Нови Град, Љубија) и архитектонско-грађевинског камена (сански палеозоик).

У перму и тријасу настале су рудоносне формације са гипсом и анхидритом (Волари-Петковац), баритом (Видрењак), архитектонско-грађевинским каменом (на више мјеста) и доломитима.

Јурски систем је карактеристичан по томе што су за серпентинску рудоносну формацију везана лежишта азбеста (Петрово) и магнезита(Сњеготина, Борје), затим у дијабаз-рожначкој формацији има мањих лежишта мангана (источна Козара и околина Прњавора), а у кречњачким формацијама архитектонско-грађевински камен.

Током креде настала је велика бокситоносна формација источне Босне (Власеница), различити кречњаци и архитектонско-грађевински камен.

Из палеогена познате су формације које носе нафту (Мајевица), кречњаке (Козара, Херцеговина), архитектонско-грађевински камен и мала лежишта боксита (Источна Херцеговина).

Неоген је богат рудоносним формацијама у којима су позната разноврсна лежишта минералних сировина:

- мрки угљеви (Угљевик, Миљевина, Љешљани, Теслић, Котор Варош, Бања Лука) и меки угљеви (Станари, Гацко, Рамићи);
- олово-цинкове руде (Сасе-Сребреница);
- преталожени боксит (Бараћи);
- бентонити (Шипово, Јапра, Станари);
- каолинске глине (Кобаш, Братунац, Петрово);
- ватросталне и керамичке глине (Приједор, Зворник);
- зеолити (Челинац);
- угљоносне сировине (Љешљани, Каменград, Гацко и др.);

- нуклеарне сировине (Дервента-Прњавор; Дервента-Укрина, Сребреница-Зворник);
- кварцни пијескови (Брезичани, Омарска, Ивањска, Станари, Милићи);
- нафта (Посавина) и др.

У квартару се налазе формације са шљунковима и пијесковима (уз ријеке Саву, Уну, Сану, Дрину, Босну, Укрину и др.) и опекарским глинама (Приједор, Бања Лука, Градишка). Овоме се могу прибројати и извори геотермалне енергије.

Има у Републици Српској и других минералних сировина повезаних са различитим рудоносним формацијама али, према садашњем стању њихове истражености оне немају економско-комерцијални значај.

Према томе предмети будућих концесија могу бити:

- минералне сировине које су детаљно истражене и припремљене за експлоатацију или се налазе у експлоатацији;
- утврђене, али недовољно истражене минералне сировине са јасном перспективношћу;
- неизвјесно перспективне минералне сировине утврђене на проспекцијском нивоу и
- рудоносне формације као површине перспективне за откривање познатих али и других минералних сировина разрађене по блоковима, са пратећом документацијом за сваки блок.

На основу наведеног може се констатовати:

- У Републици Српској као резултат интензивних геолошких истраживања, откривена су и дефинисана многобројна лежишта енергетских, металичних, неметаличних минералних сировина, грађевинских материјала, минералних и питких вода. Дефинисане су рудоносне формације за које су везане рудне формације датих минералних сировина и рудна лежишта.
- Изграђени су многобројни капацитети експлоатације, припреме и прераде већине минералних сировина, који су током рата већим дијелом девастирани, тако да је постојало одсуство било каквих производних активности у овој дјелатности, а обнављање у послијератним сложеним економским условима и амбијенту се одвијало веома споро.
- Нарушена је организација, планирање и реализација геолошких истражних радова, тако да је евидентна одсутност било каквих истраживачких радова по свим видовима ове гране индустрије.
- Постоји оправданост перманентних геолошких истраживања ради дубљег спознавања рудоносних и рудних формација, откривања нових минералних сировина и бољег познавања откривених сировина ради све оштријих захтјева тржишта.
То значи да треба тражити лежишта која дају боље квалитативне показатеље и боље услове експлоатације.
- Неметали и грађевински материјали су најзначајнији неискоришћени потенцијал, за развој минералне економије, па поред постојећих производњи реално је развијати нове.
- Минерална стратегија и политика, као и дијелови економске политике Републике Српске, морају преко утицаја државе и орјентације на тржишну привреду у усклађивању интереса државе и приватног власништва, адекватним

законодавством, одговарајућим мониторингом у процесу транзиције, који има значајан замах кроз организацију, планирање и извођење геолошких истраживања, обезбиједити и покренути минералну економију и репродукцију минерално сировинске базе.

- Формирање Агенције за истраживање и експлоатацију минералних ресурса.

1.5.2. Концесије у минерално-сировинском комплексу

Полазни документ за додјелу концесије у минерално-сировинском комплексу је предстудија односно студија економске оправданости.

У савременим условима за сваку концесију у минерално-сировинском комплексу битни су сљедећи елементи:

а) Предмет концесије (лиценце) према врсти активности, који може бити различит, па тако постоје:

1. Концесије за проспекцију/рекогносцирање;
2. Концесије за истраживање минералних сировина;
3. Лиценце за истраживање минералних сировина;
4. Концесије за проспекцију и истраживање;
5. Концесије за експлоатацију минералних сировина:
 - 5.1. експлоатација геогених минералних сировина;
 - 5.2. експлоатација техногених минералних сировина и
6. остале концесије:

- 6.1. Концесије за изградњу постројења за ПМС(припрема минералних сировина);
- 6.2. Концесије за изградњу рафинерија за нафту;
- 6.3. Концесије за изградњу нафтовода, гасовода и цјевовода за друге минералне сировине;
- 6.4. Концесије за складиштење течности и гасова;
- 6.5. Концесије за складиштење отпадака;
- 6.6. Концесије за коришћење напуштених јамских просторија у различите сврхе (узгајање гљива и сл.).

У области геолошких истраживања, концесије/лиценце се дају прије свега за проспекцију, за истраживања или заједничка концесија за једно и друго.

а) Концесије за проспекцију

- Омогућавају претходно проучавање терена примјеном различитих геолошких, геохемијских и геофизичких метода укључујући и проспекцијско бушење;
- концесија обухвата релативно велике просторе;
- вријеме важења концесије обично 3 године са могућношћу продужења;
- добијање оваквих концесија захтјева претходно усаглашавање програма рада са одговарајућим државним програмима и органима;
- добијање концесија је условљено једнократним плаћањем, накнадом која зависи од величине површине;
- ова концесија даје право првенства за добијање наредне концесије за истраживање.

б) Концесије (лиценце) за истраживање

- Ове концесије су у највећем броју земаља дио сваког националног закона о минералним сировинама (рударског, геолошког и сл.);
- лиценце за истраживање су искључива права у оквиру одређене територије и носе сигурност да ако је истраживање успјешно, носилац лиценце има право првенства у добијању закупа/концесије за експлоатацију;
- концесија/лиценца се добија на бази једнократног плаћања накнаде која зависи од величине површине, може се наплаћивати и периодични порез на земљиште;
- у документу о лиценци/концесији утврђено је вријеме трајања закупа, а захтјева се одређен обим радова у новчаном износу који се мора реализовати у одређеном року.

в) Концесије за проспекцију и истраживање

Може се дати овакав вид заједничке концесије, концесија за проспекцију и истраживања, нпр. садржи сљедеће елементе:

- а) величина површине (мак 800 км² по једној концесији) на којој се обављају активности;
- б) врста минералне сировине на коју се концесија односи;
- ц) обим и тип радова који се реализују;
- д) рок важења: 3 године са могућношћу продужења за још три године;
- е) услови који се морају обезбједити у оквиру коришћења концесија; општа сигурност, заштита животне средине, обезбјеђивање одређене тачности геолошких истраживања, начин и рок предаје геолошког извјештаја државном органу; и спрјечавање штета и њихова вентуална накнада.

г) Концесије за експлоатацију минералних сировина

- То је најчешћи облик концесија у минералном сировинском комплексу који је најдетаљније разрађен у одговарајућем, прије свега у рударском и геолошком закону, при чему се ради о искључивим правима која могу бити у облику рударских права («*mining claims*»), или као концесије («*concessions*») - писмени уговори са Владом;
- права се обично могу пренијети на нове власнике и могу бити третирана као приватна својина у трансакцијама;
- рок трајања концесија за експлоатацију је најчешће од 20 до 25 година;
- на лежишту обухваћеном концесијом мора се реализовати минимални обим годишње производње у односу на обим истражених резерви;
- приоритет за добијање концесије за експлоатацију имају појединци и предузећа (приватна, државна и мјешовита; домаћа и инострана) која су вршила истраживања лежишта или привредни субјекти и други субјекти који су финансирани истраживање лежишта;
- захтјеви за добијање концесија за експлоатацију морају да садрже елементе прописане Законом о рударству;

- за концесије за експлоатацију корисних компоненти из техногених лежишта (одлагалишта, јаловишта из постројења за ПМС, шљачишта, пепелишта и сл.) најчешће се морају обезбједити сљедећи елементи:

- а) утврђивање простора на коме је предвиђена експлоатација;
- б) утврђивање типа техногеног лежишта и његова величина и квалитета;
- ц) одређивање технологије екстракције и њен утицај на животну средину, посебно на квалитет подземних и површинских вода;
- д) утврђивање мјера заштите које спрјечавају или минимизирају загађивање животне средине, као и мјере за рекултивацију терена.

Од осталих врста концесија још су карактеристичне оне које се дају за складиштење горива, као и течних и чврстих токсичних отпадака у стијенским масама или напуштеним рударским рововима. За добијање таквих концесија потребно је обезбједити:

- а) приказ површине територије на којој ће бити складиштени отпади;
- б) одређивање дубине и типа стијена, геолошких, хидрогеолошких и инжињерско-геолошких услова складиштења отпадака;
- ц) приказ врсте отпадака које треба складиштити и њихових токсичних карактеристика, као и приказ разлога због којих се ови отпади не могу складиштити на површини земље;
- д) приказ утицаја отпадака на околне стијене и воде;
- е) приказ технологије складиштења и модели који приказују нешкодљивост складиштења.

1.5.3. Листа приоритета за период 2005. – 2007. године:

Као критерији за утврђивање приоритета из ове области коришћени су елементи:

- статус предузећа (стратешко, није стратешко),
- развојна функција:
 - а) од значаја за Републику Српску и БиХ,
 - б) од значаја за регију,
 - в) од значаја за локалну заједницу,
 - г) заинтересованост потенцијалних инвеститора,
 - д) обновљивост или необновљивост ресурса,
 - ђ) расположивост са инвестиционо техничком документацијом,
 - е) власничка структура.

1.5.4. Предмети код којих би се приватизација одвијала паралелно са концесијом

- Лежиште боксита "Сребреница". Постојећи статус: Носилац одобрења за експлоатацију руде боксита је предузеће Рудници боксита "Сребреница" а.д. Сребреница са већинским државним капиталом. Коначни статус ријешити:
 - а) докапитализацијом, оснивањем заједничког предузећа – д.о.о., са стратешким партнером. Извршена је процјена вриједности постојећег рудника.
 - б) приватизацијом – продајом државног капитала. Ове активности нису вођене због недостатка посебног приватизационог програма.
- Лежиште мрког угља "Миљевина" Миљевина. Постојећи статус: Носилац

одобрења за експлоатацију мрког угља у миљевинском угљеном басену је предузеће Рудник мрког угља "Миљевина" а.д. Миљевина са већинским државним капиталом. Коначни статус ријешити:

- а) докапитализацијом, оснивањем заједничког предузећа – д.о.о., са стратешким партнером. Потребно извршити процјену вриједности постојећег рудника.
- б) приватизацијом – продајом државног капитала. Ове активности нису вођене због недостатка посебног приватизационог програма.

- Лежиште металрушког кречњака "Хардовац" Шеварлије општина Добој. Носилац одобрења за експлоатацију је Рудник кречњака и творница креча "Добој" а.д. Добој, са већинским приватним капиталом. Коначан статус ријешен.

- Лежиште техничког грађевинског камена – кречњака "Карабеговац" општина Добој. Носилац привременог одобрења за експлоатацију је "Фабрика цемента Лукавац" д.д. Лукавац, ул. Лукавачких Бригада бб Лукавац Федерација БиХ – Подружница Добој. Коначан статус ријешити додјелом концесије за експлоатацију.

1.5.5. Предмети концесија за које ће се раписати јавни огласи за прикупљање самоиницијативних понуда

- Град Бања Лука - експлоатација термалне воде, експлоатација техничког грађевинског камена, експлоатација кварцног пијеска, флаширање питке воде,
- Општина Требиње - експлоатација техничког грађевинског камена, истраживање питке воде, истраживање и експлоатација шљунка и пијеска, истраживање и експлоатација украсног камена,
- Општина Теслић - истраживање и експлоатација техничког грађевинског камена, експлоатација термалне воде,
- Општина Бијељина - експлоатација питке воде, експлоатација опекарских глина,
- Општина Зворник - експлоатација минералне воде, експлоатација техничког грађевинског камена, експлоатација опекарских глина,
- Општина Петрово - експлоатација CO₂ гаса,
- Општина Пале - експлоатација питке воде, експлоатација маломинералне воде, експлоатација техничког грађевинског камена,
- Општина Соколац - експлоатација питке воде, експлоатација техничког грађевинског камена, експлоатација руде олова и цинка,
- Општина Сребреница - експлоатација термоминералне воде, експлоатација руде олова и цинка, експлоатација руде антимона,
- Општина Градишка – експлоатација техничког грађевинског камена дијабаза,
- Општина Власеница - истраживање питке воде, истраживање и кориштење неметалних минералних сировина,
- Општина Трново - истраживање и експлоатација техничког грађевинског камена, експлоатација питке воде са изворишта ријеке Љуштре,

- Општина Угљевик - истраживање и експлоатација техничког грађевинског камена, експлоатација креде, експлоатација угља, експлоатација лапорца,
- Општина Прњавор - истраживање техничког грађевинског камена, експлоатација термоминералне воде,
- Општина Котор Варош - експлоатација техничког грађевинског камена,
- Општина Приједор - експлоатација жељезне руде и техничког грађевинског камена, експлоатација керамичких глина, експлоатација маломинералне воде,
- Општина Челинац – експлоатација техничког грађевинског камена и кречњака,
- Град Источно Сарајево – експлоатација архитектонског грађевинског камена, експлоатација украсног камена, експлоатација ломљеног камена, истраживање и/или коришћење неметалних минералних сировина,
- Општина Козарска Дубица – експлоатација техничког грађевинског камена дијабаза и доломита,
- Општина Мркоњић Град – експлоатација руде боксита, експлоатација техничког грађевинског камена,
- Општина Шековићи - експлоатација украсног камена, истраживање и експлоатација термалних вода,
- Општина Кнежево – експлоатација техничког грађевинског камена,
- Општина Братунац – експлоатација опекарских глина,
- Општина Билећа – експлоатација техничког грађевинског камена, испитивање и експлоатација воде за пиће,
- Општина Вишеград – експлоатација воде за пиће, истраживање и експлоатација термалних вода,
- Општина Лопаре – експлоатација техничког грађевинског камена,
- Општина Србац – експлоатација каолинисаног гранита, коришћење водотока и других вода за пиће, истраживање и коришћење неметаличних минералних сировина (каолин, кварц, лискун, фелдспат, глина, мрамор, грађевински материјал, шљунак и пјесак),
- Општина Хан Пијесак – експлоатација маломинералне воде,
- Општина Шипово – експлоатација бентонита, експлоатација техничког грађевинског камена, експлоатација гипса, експлоатација руде угља и доломита, истраживање и експлоатација изворишта ријека за флаширање воде за пиће,
- Општина Рибник – истраживање и експлоатација боксита, истраживање и експлоатација бентонита,
- Општина Добој - експлоатација техничког грађевинског камена, експлоатација кречњака, експлоатација кварцног пијеска и бентонита, испитивање и експлоатација геотермалне енергије,
- Општина Нови Град – експлоатација техничког грађевинског камена и гипса, експлоатација техничког грађевинског камена, локалитет Бекићи,
- Општина Лакташи – експлоатација техничког грађевинског камена, експлоатација термоминералне воде,
- Општина Устипрача - испитивање и експлоатација руде антимона,
- Општина Дервента – експлоатација грађевинског камена,
- Општина Берковићи – експлоатација питке воде, експлоатација техничког камена, експлоатација руде боксита,
- Општина Љубиње – истраживање и експлоатација боксита и подземне питке воде,

- Општина Гацко – експлоатација техничког и грађевинског камена, експлоатација питке воде,
- Општина Чајниче – експлоатација питке и минералне воде, експлоатација изворишта љековитих и посебних својстава, истраживање и експлоатација кварцита,
- Општина Модрича – експлоатација извора питке воде.

1.7. КОРИШЋЕЊЕ ГРАЂЕВИНСКОГ ЗЕМЉИШТА

Скупштина општине или скупштина града може по овлашћењу ресорног министарства, неизграђено грађевинско земљиште у државној својини додјељивати физичким и правним лицима на коришћење, ради изградње трајних грађевина у складу са регулационим планом.

Градско грађевинско земљиште се додјељује путем јавног позива, изузев случаја непосредне погодбе предвиђене законом.

За додјељено земљиште физичка и правна лица плаћају накнаду, и то накнаду за додјељено земљиште и накнаду за трошкове.

Процес додјеле грађевинског земљишта, одређивање висине накнаде и праћење наплате накнада погодни су за систем концесија и концесионих улагања.

Накнада за додјељено градско грађевинско земљиште, по свом карактеру је веома блиска концесионој накнади, и обухвата:

- плаћену накнаду намијењену за преузето земљиште;
- накнаду за природне погодности градског грађевинског земљишта и погодности већ изграђене комуналне инфраструктуре.

Ова накнада се утврђује у зависности од зона које се дефинишу на основу: положаја земљишта, степена опремљености земљишта комуналним објектима и инсталацијама, саобраћајне повезаности, врсте и капацитета објеката за свакодневно и периодично снабдевање, степена покривености објектима за здравствену заштиту, школство, културу и дјечију заштиту, природних и еколошких услова коришћења земљишта, као што су нагиб терена, орјентација, осунчаност, температура ваздуха, вјетрови и загађеност ваздуха.

1.8. КОРИШЋЕЊЕ ШУМА И ШУМСКОГ ЗЕМЉИШТА

Шумама и шумским земљиштем у својини Републике Српске управља ЈП «Шуме Републике Српске», у чијем саставу се налазе организациони дијелови (шумска газдинства, истраживачко-развојни центар и генерална дирекција).

Укупна залиха свеукупне дрвне масе у државним шумама износи око 180 милиона м³, од чега залиха у високим шумама иноси око 158 милиона м³. Годишњи запремински прираст у државним шумама износи око 5,4 милиона м³, а могући обим сјече износи око 4,1 милиона м³.

Кроз систем концесије, као права коришћења шума и шумског земљишта, треба развијати нову стратегију у сектору шумарства којом би се успоставио одржив развој и репродукција, што подразумјева рационално газдовање шумама, примјену савремених достигнућа у подручју шумарства и смањење трошкова пословања. Све ово подразумјева праћење залиха дрвета по врстама и квалитету, прираст дрвета, сјечену масу и њен квалитет, али и врсту и квалитет других производа шума, који могу бити предмет концесија, као на примјер: узгој шумских животиња, љековитог биља, гљива, шумских плодова, производњу ароматског и јестивог биља, сјемена, садница, дрвеног угља, шљунка, камена, итд.

С обзиром да се шуме и шумско земљиште не могу приватизовати, рјешење овог проблема се може наћи у концесионом улагању, домаћих и страних, потенцијалних концесионара, регистрованих за обављање послова у шумарству. У додјели ове врсте концесија мора да учествује и локална заједница и да се води рачуна о укупним површинама које се дају на концесију поједином концесионару. Обзиром на површину шуме и шумског земљишта, а у складу са предстудијом и студијом економске оправданости, регулисаће се поступак додјеле концесије.

Потребно је убрзати својинску трансформацију у шумарству, с тим да се претходно идентификује државни капитал у шумарству, а за то је потребно:

- усвојити измјене и допуне Закона о шумама и подзаконске акте;
- програм рада у шумарству који ће увести рационално кориштење шумског потенцијала у складу са природним прирастом.

1.9. ЛОВСТВО И РИБОЛОВ

1.9.1. Ловство

Од укупног пространства Републике Српске ловне површине обухватају око 2 000 000 хектара, од чега близу половине обухватају шуме и шумско земљиште, а остало пољопривредно земљиште и водне површине. Ловство се до сада обављало у облику спортског лова, јер су корисници установљених ловишта махом била ловачка удружења. Ријеђе су корисници ловишта били привредни субјекти, односно привредне организације за обављање привредно-туристичког лова.

Процењује се да је бројно стање племените дивљачи у сталном опадању и да је попуњеност капацитета ловишта врло ниска и креће се у границама од 15 % до

40% за поједине врсте. Капацитет ловишта представља матичне фондове дивљачи на крају зиме, који треба да кроз репродукцију обезбиједе израчунати прираст. Ловна привреда и ловство имају вишеструке корисне функције, посебно у туристичкој привреди, спортско-рекреативну и еколошку, те је као таква погодна за концесионо улагање, чиме би се успјешно обновио и унаприједио основни фонд аутохтоних, ријетких и проријеђених врста дивљачи (дивокоза, медвјед, велики тетријаб, муфлон итд), а држава дошла до значајних новчаних средстава кроз плаћање концесионе накнаде.

Документација прописана законском и подзаконском регулативом из области концесија, одредиће поступак и начин додјеле концесије из ове области (јавни позив или самоиницијативна понуда).

У Републици Српској установљено је око 90 ловишта (спортска и привредна). Ловиштима тренутно газдују ловачка удружења и привредни субјекти регистровани за обављање ловне дјелатности, а у принципу нико не плаћа накнаду за кориштење дивљачи као државног добра.

Приоритет Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде је да се у планираном периоду 2005.-2007. године сва ловишта која имају привредни карактер (Лијевче поље, Посавина и Семберија) због присуства миграционе дивљачи, дају под концесију у складу са Законом, а ради убирања концесионе накнаде и очувања животињског фонда као јавног добра. Остала ловишта која имају привредно – спортски и чисто спортски карактер, даваће се под концесију у складу са исказаним потребама и прописаним поступком.

1.9.2. Рибарство

Ова привредна дјелатност у Републици Српској има велике могућности. Постоје већ изграђени бројни рибњаци- топловодни и хладноводни. Површина рибњака износи око 3600 хектара, а планирана потреба је до 4500 хектара. Запремина са два пуњења товилишта износи око 100 000 000 м³ са потребним протицајем у току године 3,40 м³/сек.

У рибарству се отварају широке могућности за разне концепте концесионих улагања, чиме би се омогућила реконструкција постојећих и изградња нових рибњака, те ријешили проблеми сталног дотока воде.

Велики проблем садашњег стања рибњака је отежано снабдијевање водом и запуштеност рибњака, тако да је значајан проценат површине ван употребе. Истраживања и развој ове гране привреде крећу се у три правца:

- унапређење рибарства у природним водотоцима;
- организована производња у отвореним водама и водним акумулацијама;
- организована производња у рибњацима у три основна правца:
 - пастрмски рибњаци;
 - шарански рибњаци;
 - други рибњаци.

Треба нагласити да је ово веома чиста производња, која незнатно утиче на квалитет воде изводно од испуштања.

Додјелом концесија у овој области рибарство би постало самоодрживо економско добро, а не као до сада природни ресурс. Ово захтјева незнатне измјене важећег Закона о рибарству и доношење адекватних подзаконских аката ради практичне примјене.

Рибарство као спортско – привредна дјелатност ће имати значајну позицију међу приоритетима за давање концесија, а нарочито са становишта да до сада овој области није посвећена одговарајућа пажња. Током 2006. године, надлежна инспекција (водопривредна и пољопривредна) ће извршити надзор и контролу свих корисника рибњака и исте у законском року упутити у процедуру остваривања концесионог права и плаћања концесионе накнаде, јер до сада то није била пракса.

У складу са исказаним потребама потенцијалних понуђача за организовање спортско – привредног риболова на ријекама Рибник општине Рибник, Јањ и Плива општине Шипово и другим ријекама погодним за ту дјелатност, Министарство ће током 2005. – 2007. године истим омогућити да уз јавно оглашавање понуда риболова на ријекама, могу ући у поступак додјеле концесије за обављање спортско – привредног риболова. Овдје ће се користити пракса нордијских земаља које имају велика искуства у овој дјелатности, а нарочито у организовању европских и свјетских такмичења у риболову, која се планирају и код нас, обзиром да имамо значајан природни потенцијал.

1.10. ИЗГРАДЊА, КОРИШЋЕЊЕ И УПРАВЉАЊЕ ЦЈЕВОВОДНИМ ТРАНСПОРТОМ НАФТЕ, ГАСА И СКЛАДИШТЕЊЕ У ТЕРМИНАЛИМА

1.10.1. Постројења за нафту

У привреди Републике Српске, грана нафтне индустрије обухвата увоз и прераду сирове нафте и производњу нафтних деривата, а по својој улози и значају, овај сектор може да постане један од најзначајнијих фактора успјешног развоја Републике Српске. Ријеч је о производној грани за чијим производима у Републици Српској постоје изражене потребе, посебно за моторним горивима, моторним уљима, индустријским мазивима, за које постоје изграђени и за наше потребе значајни капацитети.

Нафтна привреда развила је капацитете у производној и трговинској сфери. Данас производна сфера обухвата производњу организовану у двије рафинерије.

Основни капацитет је Рафинерија нафте у Босанском Броду, која прерађује увозну сирову нафту у разноврсне нафтне деривате- моторна горива, течни нафтни плин и многобројне производе који се користе у грађевинарству и градњи путева.

Други капацитет је Рафинерија уља у Модричи, која представља технолошки наставак прераде и дораде производа из Рафинерије нафте-Брод. У овој рафинерији се производе моторна уља, разна техничка уља, парафини, моторна и друга мазива.

Трговинска сфера обухвата капацитете којима се реализује пласман нафтних деривата, њихов транспорт и складиштење.

Потребно је што прије повећати обим производње у нафтном сектору, чиме би се повећао општи економски ефекат и тиме отвориле могућности за изградњу цјевовода, транспорт и складиштење нафте уз финансирање засновано на концесионим улагањима.

1.10.2. Постројења за гас

Као облик енергије природни гас је један од најпожељнијих енергената, због својих еколошких и технолошких предности. Развој овог сектора највише ће зависити од збивања у регији. У Републици Српској гасни сектор чине два предузећа и то: Гаспромет-Пале и Сарајево гас-Лукавица.

Количине природног гаса, за Републику Српску, се увозе из Руске Федерације и транспортују се преко цјевовода Украјине, Мађарске и Србије и Црне Горе.

У дугорочном развојном програму потребе за гасом могуће је рјешавати изградњом магистралних гасовода са подмагистралама и дистрибутивном мрежом, која би се везала за магистралне гасоводе, који се граде у земљама из нашег окружења. Најповољнији начин за рјешавање проблема гасификације је систем концесија и концесионих улагања, уз могућност коришћења паралелне градње са осталим инфраструктурним објектима.

У току су активности на додјели концесије за изградњу магистралног гасовода Горњи Шепак – Бијељина – Брчко – Модрича – Дервента – Прњавор – Лакташи – Бањалука – Приједор – Нови Град, са огранцима према градовима Угљевик, Шамац, Добој, Брод, Градишка, Козарска Дубица.

Поред отпочињања реализације овог пројекта, приоритети за 2006. годину су обезбјеђење развоја и изградње дистрибутивне гасоводне мреже и значајних инвестиционих улагања страних и домаћих лица, у складу са потписаним уговором о изградњи магистралног гасовода, а на основу самоиницијативних понуда општина дуж магистралног гасовода, као што је:

- Гасификација општине Бијељина, у склопу прве фазе изградње наведеног гасовода. У складу са законском процедуром Скупштина општине Бијељина је предходних година обезбиједила израду пројекта гасификације општине и предузела заједно са Владом Републике Српске конкретне активности на обезбјеђењу средстава за ове намјене.
Уколико не дође до реализације Уговора о изградњи магистралног гасовода из 2002. године, прикључење дистрибутивне мреже општине Бијељина могло би се евентуално ријешити проширењем постојеће гасоводне мреже од ППС Каракај код Зворника.
- Гасификација општине Власеница, урађена је студија изградње огранка од постојећег магистралног гасовода Зворник – Сарајево у дужини од око 13 км, а након тога и изградња дистрибутивне мреже општине Власеница.

1.11. ИГРЕ НА СРЕЋУ

Игре на срећу су:

1. класичне игре на срећу:
 - лутрија (класична, експрес, инстант и др),
 - лото,
 - спортска прогноза;
2. посебне игре на срећу :
 - играчнице (казино),
 - аутомати за игре на срећу,
 - аутомати за забаву;
3. томбола- Бинго:
 - ТВ томбола,
 - класична томбола;
4. спортске кладионице;
5. наградни конкурс.

Игре на срећу се најчешће комбинују са туризмом, угоститељством и спортским организацијама и на тај начин стварају се претпоставке за стицање значајнијих средстава. Правилном законском регулативом и атрактивном понудом, могуће је привући и стране инвеститоре да путем концесија учествују у приређивању игара на срећу и комплетирању туристичке понуде.

1.12. ПОШТАНСКЕ И ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈСКЕ УСЛУГЕ, ИЗУЗЕВ ЗАЈЕДНИЧКИХ И МЕЂУНАРОДНИХ КОМУНИКАЦИЈА ИЗ ЧЛАНА (Ш 1) УСТАВА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

1.12.1. Поштанске услуге

Поштанске услуге у Републици Српској обављају се поштанском мрежом коју чине јединице поштанске мреже, њихови посебни организациони дијелови, као и средства поштанске мреже. Поштанске услуге у Републици Српској обавља Предузеће за поштански промет Републике Српске а.д. Бања Лука. Ово предузеће покрива подручје од 24.983 км², на ком живи 1,4 милион

становника. Поштанске услуге се обављају у преко 260 јединица поштанске мреже. Једна пошта опслужује 5435 становника на подручју од 96 км², односно 1 шалтер опслужује 3161, а поштански сандучић 2975 становника. Транспорт поштанских пошиљака у Републици Српској организован је на 89 линија, смјерова у унутрашњем и међународном саобраћају.

Пошта у Бања Луци обавља међународни поштански саобраћај са свим земљама свијета, од чега се 50% обавља преко измјеничне поште у Београду, 40 % преко измјеничне поште у Сарајеву и 10% преко измјеничне поште у Мостару.

Пошто се класични поштански сервис, у свом ослоњу на писмо смањује, пошта се мора оријентисати на стратешки развој сљедећих дјелатности- пренос физичког терета, пренос новца, пренос докумената (e-mail, fax, хибридни сервиси), банкарске сервисе (финансијски сервиси платног промета, штедња) и специфични сервиси (on- line, Business -to –Business, властита продаја).

У развојним програмима се не види битна потреба за класичном поштом, зато, поред побројаних дјелатности, пошта своје услуге базира на новим могућностима и то: дјеловању на тржишту транспорта и дјеловању на тржишту банкарско-финансијских услуга, што отвара велике могућности за потенцијалне концесионаре.

У циљу унапређења стања у овој области, потребно је донијети:

- Закон о поштанским услугама и подзаконска акта.

1.12.2. Телекомуникацијске услуге

У овом тренутку су телекомуникације у Републици Српској на нивоу друштвеног стандарда. Пенетрација (број прикључака на 100 становника) у фиксној телефонији је 22,6%, у мобилној телефонији нешто преко 35%, а интернета око 2 %, у кабловској ТВ мање од 1%.

У технолошком смислу наше телекомуникације пуно не заостају за европским и свјетским. Степен дигитализације система преноса практично је на нивоу 100%, а дигитализација комуникацијаских система на нивоу 70%. Мобилне мреже грађене су у дигиталној технологији (системи 2G). Постепено се уводе системи 2,5G, а размишља се и о увођењу система 3G (систем треће генерације). Основу транспортне мреже чине оптички каблови, што осигурава виши степен квалитета преноса информација.

За повећање пенетрације на 40 % у фиксној телефонији, на 50% у мобилној телефонији, те барем на 20% у интернету и кабловској ТВ, требало би уложити око 650 милиона КМ.

Очекује се приватизација Телекома РС, увођење система треће генерације мобилне телефоније - UMTS система, што захтјева додатна улагања у инфраструктуру и посебно плаћање лиценце за употребу UMTS система, израда информацијско- комуникацијске магистрале на нивоу Босне и Херцеговине, повезивање оптичким кабловима са сусједним земљама, израда широкопојасне кабловске ТВ мреже (за сервисе: видео, брзи интернет и IP телефонију), с Master и регионалним чворовима увезаних оптиком са дигиталним преносом, даљна дигитализација фиксних ТК система и повећање пенетрације корисника фиксне и мобилне телефоније.

Све ове наведене активности пружају велике могућности за успостављање концесионих односа у складу са Законом о концесијама. Због тога је нужно да ресорно Министарство убрза активности на припреми документације за међународне јавне позиве.

У циљу унапређења стања у овој области, потребно је:

- усклађивање тарифне политике те усклађивање цијена локалног и међународног промета;

- лиценцирање садржаја провајдера;
- припрема за лиценцирање оператера за UMTS систем.

1.12.3 Медији

Електронски медији су организовани углавном на локалном нивоу. Већина електронских медија је комерцијалног значаја, а јавни сервис је Радио-телевизија Републике Српске. Један дио општинских медија је такође јавни.

У систему медија потребно је провести пројекат унапређења инфраструктуре и модернизације преносне мреже РТВ сигнала, пројекат дигитализације ТВ и радио система за шта је потребно на нивоу Републике Српске обезбједити око 20 милиона КМ, што отвара довољно простора за снажну активност на пољу концесија, које су у систему медија у свијету јако присутне.

1.13. ПУТНИЧКИ И ТЕРЕТНИ ЖЕЉЕЗНИЧКИ САОБРАЋАЈ

Путнички и теретни жељезнички саобраћај је знатно нижи од европског просјека. Постојећа жељезничка мрежа не може се користити у номиналном капацитету, јер није извршен свеобухватан ремонт пруга, осигурање бројних прелаза, осигурање станица, ремонт радионичких капацитета, те обнова возног парка. Не постоји адекватан број путничких кола или возова за промет на средњим и дужим релацијама. Обим транспорта терета масовних роба (угља и руде) још увијек је врло низак, што значајно утиче на ниску економичност рада жељезнице. Овакав обим транспорта не омогућује стварање довољних прихода од транспорта за покриће трошкова жељезница. Обим теретног жељезничког и путног превоза је данас на нивоу 15 % од обима оствареног 1990. године.

У плану је ревитализација и изградња туристичких линија, на којима би саобраћали туристички возови, а траса ових линија се најчешће поклапа са трасом укинута ускотрачне жељезнице. Ови правци би имали велики значај за развој туризма и становништво из регије.

Концесије и концесиона улагања су један од могућих начина рјешавања овога проблема.

1.14. ЈАВНИ ЛИНИЈСКИ ПРЕВОЗ ЛИЦА

1.14.1.Јавни линијски превоз лица

Јавни линијски превоз лица подразумијева:

- превоз лица на међународним линијама;
- превоз лица на домаћим линијама;
- превоз лица у локалном саобраћају.

За области превоза лица на међународним и домаћим линијама, концедент је ресорно министарство, а за област превоза лица у локалном саобраћају, концедент може бити локална јединица власти, уз претходну сагласност ресорног министарства.

За превоз лица на међународним линијама, концесија се може додијелити правном лицу, ако је полазак или одредиште на територији Републике Српске. Ове концесије треба додјеливати на краће рокове, ради остваривања конкурентности и бољег квалитета услуга, на рок 5-8 година.

1.14.2.Трамвајски или тролејбуски превоз лица

Бања Лука има велике проблеме у унутрашњем саобраћају. Треба размотрити успостављање трамвајског или тролејбуског саобраћаја. На тај начин би се превоз лица могао обављати сигурније и ефикасније од постојећег. Истовремено централни дијелови града би се значајно растеретили од моторних возила, тако да би се ужи центар могао прогласити и пјешачком зоном. Успостављањем трамвајског саобраћаја би се значајно смањило загађење града, а ужа градска зона учинила комфорнијом за живот и рад.

Успостављање трамвајског саобраћаја за превоз лица, путем концесија, може се остварити етапно:

1. етапа уже градско подручје;
2. етапа везе са даљим градским зонама, првенствено према Лакташима.

1.17. ХИДРОМЕЛИОРАЦИОНИ СИСТЕМИ И СИСТЕМИ ЗА ВАЂЕЊЕ МАТЕРИЈАЛА ИЗ ВОДОТОКА И ВОДНИХ ПОВРШИНА

У равничарском дијелу Републике, поред ријеке Саве, Уне, Врбаса, Босне и Дрине, формиран су хидромелирациони системи. Заштита ових система од вањских вода постигнута је изградњом насипа са надвишењем круне насипа над нивоом стогодишњих вода од 1,20м и одводним каналима и насипима уз те канале. Заштита од унутрашњих вода хидромелирационих система постигнута је изградњом пумпних станица и основне каналске мреже.

Систем одводњавања је у директној вези са заштитом од поплава. Одводњавање плодних пољопривредних површина у Посавини је рјешено изградњом хидромелирационих система на подручјима Дубичке равни, Лијевча поља, Србачко-Нажичке равни, Ивањског поља, Посавине (Шамац, Брчко) и Семберије. Систем за наводњавање у Републици Српској је слабо развијен. У употреби су два система за наводњавање, различита по степену потребне количине воде и времену трајања наводњавања. У Херцеговини се вода захвата из површинских водотока.

На подручју слива ријеке Саве, системи наводњавања већином користе воду захватом из подземља. Системи наводњавања у Херцеговини су доведени у радно стање уз значајна финансијска средства. У Лијевчу пољу је систем за наводњавање у задовољавајућем стању.

Наводњавање и одводњавање су у директној вези коришћења земљишта као природног ресурса. Од укупно обрадивих површина у Републици Српској, може се наводњавати око 85 000 хектара, а тренутно се наводњава само 5 000 хектара.

На подручју Семберије изградњом спојног канала Дрина-Сава, канал Дашница, створен је значајан услов за пројектовање и изградњу заливног система. Развој система за наводњавање је од великог значаја за рјешавање проблема производње хране, а недостатак одговарајућих финансијских средстава може се отклонити одговарајућим моделима концесионих улагања.

Вађење материјала из водотока и водних површина могуће је у сливовима ријека Уне, Саве, Врбаса, Босне, Дрине, Требишњице, Укрине и Саве, а нарочито у доњем току поменутих сливова, који територијално припадају Републици Српској. Вађење материјала могуће је и на другим водним површинама које припадају Републици Српској, као и на природним и вјештачким језерима. Под вађењем материјала из водних површина и водотока, првенствено се подразумјева вађење шљунка у комерцијалне сврхе. Вађење материјала из водотока се најчешће одвија неконтролисано, тако да су и корита ријека у доста случајева изгубила свој првобитни облик. Најчешће се ова дјелатност обавља без икаквих финансијских ефеката за Републику

Српску, односно накнада за извађени шљунак и пијесак из водотока готово да се и не плаћа. Потребно је вађење материјала из водотока, пројектима усмјерити према израђеним регулационим рјешењима корита и обала ријека.

Овај проблем се најефикасније може ријешити путем концесионих односа, којима би се јасно прецизирали услови експлоатације материјала из одређених дијелова водотока или водне површине.

Концесије за вађење материјала из водотока на подручју значајном за водни режим додјељују се обавезно путем јавног позива или старим корисницима који имају уредне сагласности надлежних органа уз испуњење услова прописаних Законом о концесијама и подзаконским актима.

Експлоатација пијеска и шљунка из водотока ће имати посебно мјесто у приоритетима Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде у периоду 2006. – 2007. године, јер су у току активности којима ће се ова дјелатност уклопити у законске оквире.

У 2006. години водопривредна инспекција Републике Српске ће у сарадњи са надлежним општинским инспекцијама извршити контролу и надзор над тим корисницима и локацијама за вађење шљунка и пијеска из водотока ријека: Сава, Сана, Уна, Врбас, Босне, Дрине итд., погодних за ту дјелатност, те бесправним корисницима забранити даље обављање експлоатације а кориснике који посједују ваљане уговоре о експлоатацији издате од стране Министарства и Дирекције за воде Републике Српске, упутити да у законском року прибаве одговарајућу документацију и поднесу захтјев за додјелу концесије за експлоатацију шљунка и пијеска. Уколико корисници не поступе по налозима надлежне инспекције, истима ће се забранити даља експлоатација шљунка и пијеска.

Исто тако, Министарство ће у овој години извршити и ревизију одобрених локација за експлоатацију, јер се мора водити рачуна о заштити корита ријека и протичају воде, заштити пољопривредног земљишта и слично. Током 2006. – 2007. године, очекује се подношење захтјева за додјелу концесије из ове области од стране потенцијалних понуђача и спровођење концесионог поступка у складу са законским прописима.

1.18. УРЕЂЕЊЕ И/ИЛИ КОРИШЋЕЊЕ КОРИТА, ОБАЛА РИЈЕКА И ЈЕЗЕРА

Уређење водотока је углавном провођено као мјера заштите од штетног дејства вода, односно заштите од поплава. У ту сврху је до сада изграђено око 270 км насипа поред ријеке Саве и њених притока. Уз остале водотоке до сада је изграђено око 200 км насипа.

Изградњом одговарајућих насипа и уређењем корита ријека и језера због заштите од великих вода, створен је хидромелиорациони систем који обухвата око 140 000 хектара најквалитетнијег пољопривредног земљишта, а исто тако омогућено је коришћење обала ријека и језера и у друге сврхе: изградња плажа и купалишта, терена за спорт и рекреацију, туристичко-привредних објеката и других садржаја. Важно је напоменути велики број изграђених пловних угоститељских објеката уз обалу ријека и језера, сталног или привременог карактера, а од којих се не убире накнада. Ова област даје велике могућности и у погледу привредно-туристичке функције и развоја спортске рекреације, садржајно је богата, те се истој у наредном периоду, мора посветити дужна пажња, а нарочито у нормативно-правном погледу, јер није у довољној мјери заступљена у постојећем Закону о водама.

Обално земљиште ријека и језера је најчешће у државној својини и врло често је предмет безправног заузимања и коришћења, те као такав у будућем времену мора добити пуни значај у склопу интегралног управљања водама.

У брдско планинском подручју Републике Српске, одређене мјере заштите од вода проводе се уређењем водотока кроз градове. Најбољи ефекат се постиже изградњом хидроакмулација, које поред изравнавања протицаја, имају вишенамјенски карактер.

Концесија се намеће као најефикасније рјешење питања уређења или коришћења корита, обала ријека и језера, чиме би се остварили значајни позитивни ефекти у пољопривреди, туризму, угоститељству, спорту, заштити животног простора.

1.19. КОРИШЋЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНОГ ЗЕМЉИШТА

Пољопривредно земљиште је основни привредни ресурс Републике Српске. Под пољопривредним земљиштем подразумјева се земљиште које се користи за пољопривреду: њиве, вртови, воћњаци, виногради, ливаде, пашњаци, трстици као и друга земљишта на којима се одвијају пољопривредне активности.

Структура коришћења пољопривредног земљишта одликује се високим степеном просторне неравномјерности. Таква структура последица је педолошких, климатских и рељефних карактеристика. Ове карактеристике ограничавају или онемогућавају измјену структуре у корист успостављања повољнијих односа у агрокосистему. Овакво стање намеће промјену структуре коришћења пољопривредног земљишта путем класификације земљишта, хуманизације земљишта, одвођења сувишних вода у зимско-прољетном периоду, наводњавања у љетном периоду, успостављања правилног плодореда, повећања учешћа легуминоза у структури усјева, знатног повећања сточног фонда и успостављања избалансираног односа између ратарске и сточарске производње, измјене прописа о наслеђивању земљишта, пољопривредне рејонизације укупног простора Републике, стимулативних мјера (олакшица) за одређену структуру у свим рејонима и за поједине рејоне у цјелини што се може ријешити увођењем концесионих односа у област пољопривреде.

Укупни фонд пољопривредног земљишта константно се смањује. Највећим промјенама захваћено је пољопривредно најбоље земљиште, оранице и баште, а најмање пољопривредно непродуктивно земљиште. Ове промјене се односе на коришћење земљишта у грађевинске и друге непољопривредне сврхе.

У циљу оптималног и потпуног искоришћавања пољопривредног земљишта за ратарску, сточарску и воћарско-виноградарску производњу, неопходно је у концесионом поступку, додјелјивати пољопривредно земљиште правним лицима (корисницима), који ће га користити у складу са прописаним стандардима, јер су досадашњи корисници пољопривредног земљишта у својини Републике Српске исказали низ слабости (необрађеност пољопривредног земљишта, недостатак механизације и оспособљеног стручног кадра, непримјењивање савремених агро-техничких мјера и др.).

У Републици Српској око 30% ораничних површина остаје необрађено. У задње вријеме, присутна су и приватна предузећа из области агро бизниса, која показују велико интересовање за коришћење овог значајног ресурса, нудећи савремена агро-технолошка достигнућа, бољу организацију, савремене агро-техничке мјере, а самим тим и већу искоришћеност овог ресурса. Треба у складу са Законом о концесијама у здравој и равноправној конкуренцији извршити одабир најбољих корисника пољопривредних земљишних површина, али се у том поступку

мора водити рачуна да не дође до уситњавања посједа. Уситњеност посједа увелико отежава постизање рентабилности у пољопривредној производњи.

Потребно је водити рачуна о мањим и средњим посједницима заинтересованим за коришћење одређених површина пољопривредног земљишта у својини Републике Српске, те им у поступку додјеле концесије путем самоиницијативне понуде омогућити коришћење.

Квалитетно урађена предстудија или студија економске оправданости коришћења пољопривредног земљишта, треба да буде основ за додјелу.

План коришћења пољопривредног земљишта заснива се на чврстој вези између ратарске, сточарске и воћарско-виноградарске производње и прерађивачко пољопривредно- прехранбене индустрије са избалансираним односом биљне и сточарске производње.

Потребно је приоритетно радити на доношењу новог Закона о пољопривредном земљишту и адекватне подзаконске регулативе у сврху остваривања напријед наведених ефеката.

1.19.1. Листа приоритета за 2005. годину

- Провјера и преиспитивање Уговора о концесији за коришћење пољопривредног земљишта у својини Републике Српске, закљученог између: Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде и "Ратарства" а.д. Нова Топола, склопљеног дана 29.12.2004. године. Обзиром да концесионар није у потпуности ушао у посјед некретнина означених у Уговору о концесији, у сарадњи са Комисијом за концесије Републике Српске и Дирекције за приватизацију, наћиће се се повољније законско рјешење.

- Заинтересованост привредних субјеката из области агара за коришћење пољопривредног земљишта бившег предузећа "Агрпосавина" Доњи Жабар је велика, па је у току јавно оглашавање самоиницијативних понуда за коришћење пољопривредног земљишта у концесионом односу. Обзиром да се наведено земљиште не користи у пуном капацитету већ дужи низ година, неопходно је све послове око додјеле концесија на овом пољопривредном земљишту завршити у току 2006. године.

- Републичка Дирекција за приватизацију води поступак продаје државног капитала у предузећу "Напредак" Пелагићево, које користи пољопривредно земљиште у својини Републике Српске, па ће се у складу са Уговором о приватизацији, ријешити и концесија на пољопривредном земљишту.

- У току је поступак за рјешавање концесије на пољопривредном земљишту, које користи "Ратар" а.д. Прњавор, те ће се и ове активности завршити крајем ове године.

- У току је поступак везан за коришћење пољопривредног земљишта ради обављања воћарске дјелатности, па се очекује да се до краја 2005. године закључи уговор о концесији за коришћење наведеног земљишта у општини Требиње.

- У плану је да се до краја године ријешити концесија на пољопривредном земљишту у општини Приједор, које тренутно користи "Пољопроизвод" а.д. Приједор. Како корисник не обрађује пољопривредно земљиште, већ га, као и већина тренутних корисника без сагласности Владе

Републике Српске, издаје у закуп, предлаже се да се у дугорочном аранжману на законит начин ријеши овај проблем.

1.19.2. Листа приоритета за 2006. и 2007. годину

- Пољопривредно земљиште у општини Србац, које је тренутно без корисника, јер је бивши корисник "Мотајица" Србац у стечају, па је ово пољопривредно земљиште као државни ресурс под тренутном ингерацијом општинских власти.

Пронаћи дугорочан аранжман за коришћење овог земљишта, уз вођење рачуна да се не наруши цјеловитост комплекса земљишта.

- Пољопривредно земљиште у Козарској Дубици, које користи "Пољопривреда" а.д. Драксенић је такође приоритетно у наредном периоду.

- У општинама: Дервента, Шамац и Модрича, такође ће се тражити повољан концесиони однос за коришћење пољопривредног земљишта, јер је исто предмет бесправног давања на коришћење трећим лицима уз незнату накнаду и без сагласности Владе Републике Српске.

- Министарство ће у овом периоду приступити и рјешавању пољопривредног земљишта које кориси "Семберија" а.д. Бијељина из Бијељине.

1.20. ПРОСТОРИ И ОБЈЕКТИ ПРИРОДНОГ И ГРАЂЕВИНСКОГ НАСЛИЈЕЂА

1.20.1. Простори и објекти природног наслеђа

Простори и објекти природног наслеђа су стављени под заштиту државе, јер су изузетни, ријетки или проријеђени на ширем простору и као такви су од посебног значаја за науку, културу, рекреацију и туризам. Такви су: кањони, пећине, крашка врела, предјели прашумских облика или изузено вриједни и естетски обликовани пејзажи, објекти на којима се може пратити еволуција земљине коре и живог свијета, као што су карактеристични геолошки профили или реликтне и ендемичне биљне и животињске врсте. Ту спадају и необични облици и појаве природе, као што су изузетни облици и димензије стијена, земљане пирамиде, кречњачки прозорци и мостови, пјешчаре и ритови.

Простори и објекти природног наслеђа огранизовани су и формирано као:

- национални паркови;
- регионални паркови (паркови природе);
- рекреативни, културни, научни, образовни, пејзажни и други заштићени природни предјели;
- природни резервати;
- меморијални паркови и споменици;
- значајни објекти и биоценозе.

Савремени концепт заштите простора и објеката природног наслеђа подразумијева не само пасивну заштиту природних ријеткости, него се заснива и на активној заштити, коришћењу и унапређивању природне средине. То подразумијева примјену концепта усклађеног и рационално организованог развоја уз концесиона улагања домаћих и страних инвеститора. Све

ово би омогућило да се оствари вишефункционалност намјене заштићених објеката или природних добара, што првенствено подразумјева: све видове туризма, научне, културне и васпитно-образовне намјене.

1.20.2. Простори и објекти грађевинског наслијеђа

Просторе и објекте грађевинског наслијеђа је, обзиром на њихову вриједност и посебност, неопходно на одговарајући начин третирати у свим развојним плановима, не само због њиховог физичког очувања него и због њиховог значаја и улоге као стимулативног развојног фактора. То се у првом реду односи на све видове туризма, науку, културу, васпитање и образовање.

Простори и објекти грађевинског наслијеђа су:

- археолошка налазишта од палеолита до ранословенског периода (7-12 вијек);
- стари градови, тврђаве, куле, мостови, градине;
- духовни споменици: цркве, манастири, капеле, сакрални објекти;
- споменици из Другог свјетског рата;
- свјетовни споменици: школе, хотели, домови, куће, војни логори, радионице, старе бање, чесме.

Извођење хитних конзерваторско-рестаураторских и истраживачких интервенција преко организованих и оспособљених стручних служби од великог је значаја у систему заштите простора и објеката грађевинског наслијеђа. Заштита сама по себи не подразумјева пасивну заштиту него и активну заштиту, кориштење и унапређивање квалитета и стања у коме се налазе наведени културни споменици. То подразумјева примјену концепције, по којој простор и објекти грађевинског наслијеђа, односно културно добро, прелази у економско добро. Овај концепт би омогућио да се оствари вишефункционалност намјене у смислу организовања разних видова туризма и рекреације, развоја науке, културе и обезбједи прилив значајних материјалних средстава кроз строго контролисано учешће капитала из концесионих улагања.

1.21. ТУРИЗАМ

Туризам у Републици Српској има природне претпоставке за развој, које на одговарајући начин треба искористити и усмјерити у правцу остваривања финансијских ефеката. Туризам, као привредна грана, је на високом мјесту (што се тиче финансијских аспеката у ширем смислу) са сталном тенденцијом раста. Привреда која се налази у проблемима својинске трансформације оставља широк простор за снажан развој и експанзију туризма, који би се заснивао на властитим компаративним предностима, домаћим ресурсима, тржишној основи, укључивању у међународну подјелу рада, са отварањем већег броја нових радних мјеста. Бржа ревитализација постојећих и изградња нових капацитета и пратећих садржаја би се остварила кроз концесиона улагања домаћих и страних инвеститора, што би створило повољну општу климу и повећало конкурентску способност на иностраном тржишту.

На основу општих и посебних циљева и постојећих природних претпоставки развили су се сљедећи видови туризма:

1.21.1.Бањски туризам

Девет бањских центара, са изграђеним смјештајним капацитетима, развијеном здравственом службом, туристичком инфраструктуром, доказаним квалитетом и љековитошћу вода, стручним кадровима и дугом традицијом добра су основа за развој бањског туризма, а уз потенцијалне љековите, термалне и минералне изворе чине одличне предуслове за развој иностраног туризма и страна улагања.

У периоду 2006.-2007. године потребно је провести поступке за додјелу концесије за:

- Општина Теслић-експлоатација термалне воде.
- Општина Сребреница- експлоатација термоминералне воде.
- Град Бањалука- експлоатација термалне воде.
- Општина Козарска Дубица- експлоатација термоминералне воде.
- Општина Лакташи- експлоатација термоминералне воде.
- Општина Вишеград- експлоатација воде.

1.21.2.Планински туризам

Планински систем у Републици Српској је богат сњезним падавинама. На неколико вриједних планинских локалитета постоје изграђени смјештајни капацитети, спортски терени, вертикални транспорт и друга туристичка инфраструктура, која омогућава коришћење објеката током цијеле године. То отвара простор за значајна улагања на бази концесија.

Приоритети у овој области се у првом реду односе на: Јахоринску зону са олимпијским планинама, Национални парк Козара, Национални парк Сутјеска, планински масив Мањаче, планину Борје и „Балкану“ код Мркоњић Града.

1.21.3.Туризам на водама

Чисте и релативно дуге ријеке, богате рибом, атрактивна природна и вјештачка језера са еколошким раритетима, сплаварењем, недовољно изграђеним смјештајним капацитетима, реална су шанса за развој туризма на водама, под којим се подразумијева лов, риболов, спорт, итд. Овај вид туризма нарочито је атрактиван за странце и привлачи пажњу значајних страних инвеститора.

1.21.4.Транзитни туризам

Територијом Републике Српске пролазе најкраћи путни правци из Средње Европе ка Југу и Западне Европе ка Источној Европи и Далеком Истоку, поред којих постоје смјештајни, угоститељски и други капацитети за одмор путника, који могу бити стављени у функцију транзитног туризма.

За развој овог вида туризма потребно је осавременити путну мрежу, граничне прелазе и услужне садржаје у циљу задовољења потреба туриста и путника.

У оквиру Републике Српске формиране су зоне у којима туризам треба да буде једна од водећих, ако не и доминантних грана привреде:

- Горњо Санско-пливска зона;
- Национални парк «Козара»;
- Природни резерват Бардача са врбаском долином;

- Туристичко- рекреативни центар Бања Врућица са околним зимским центрима на планинама: Омару, Борју и Вучјој планини;
- Сребреничко-дринска зона;
- Јахоринска зона;
- Национални парк «Сутјеска»;
- Херцеговачка зона.

У овим зонама развијени су, или их треба плански развијати, разни видови туризма: омладински, спортско-рекреативни, климатски, планински, здравствени, транзитни, ловни и риболовни, бањски, на водама, зимски, научни, итд.

Да би туризам, као привредна грана достигао жељени ниво квалитета и услуга потребно је доградити и реновирати, односно изградити нове смјештајне капацитете, туристичке центре квалитетније повезати савременом саобраћајном инфраструктуром, повезати различите видове туризма, комплетирати туристичку понуду, створити широки простор за дјеловање потенцијалних инвеститора на пољу концесија.

Потребно је дозволити концесије и у националним парковима, али под условом да је концесиона дјелатност у складу са Законом о националним парковима.

1.22. КОНЦЕСИЈЕ У ОБЛАСТИ ДЈЕЛАТНОСТИ ОД ОПШТЕГ ИНТЕРЕСА

1.22.1. Услуге у области здравства:

- здравствене услуге;
- фармацеутске услуге;
- стоматолошке услуге;
- геријатријске услуге.

1.22.2. Услуге у образовању

- предшколско образовање(јаслице и вртићи);
- средње образовање ;
- високо образовање и припадајућа инфраструктура.

1.22.3. Услуге у области културе и спорта

- позоришта;
- биоскопи;
- спортско-рекреациони објекти, итд.

1.22.4. Услуге обезбјеђења имовине и лица

- физичко обезбјеђење имовине, покретне и непокретне;
- физичко обезбјеђење лица.

Концесије у области дјелатности од општег интереса, подразумјевају велики број самоиницијативних понуда, због свог карактера, али због великог значаја ових дјелатности Комисија за концесије ће обратити посебну пажњу на квалитет и цијене услуга, однос према корисницима, поштивању прописаних стандарда и одредби из уговора о концесији.

Од величине и значаја дјелатности која се предлаже за концесију овисиће, да ли ће концедент бити ресорно министарство или, по његовом овлашћењу, локална заједница, односно којим путем ће се концесија додијелити, путем јавног позива или путем самоиницијативне понуде.

2.0. ПОСТУПАК И НАЧИН ДАВАЊА КОНЦЕСИЈА ПРЕМА ЗАКОНУ О КОНЦЕСИЈАМА

Закон о концесијама се заснива на неколико значајних начела којима се обезбјеђује:

- домаћим и страним правним лицима да под једнаким условима добију право коришћења природног богатства или добра у општој употреби или право изградње објеката ради обављања дјелатности које су законом утврђене као дјелатности од општег интереса;
- исти правни положај домаћих и страних лица за све вријеме изградње објеката или извођења других радова и у обављању дјелатности која је предмет концесије;
- једнакост услова за раскид уговора и правних посљедица у том случају;
- заштита јавног интереса у поступку оцјене оправданости за давање концесије и у периоду њеног трајања;
- искључиво право Републике Српске да даје концесију, подразумјевајући то право и кад се даје концесија за изградњу комуналне инфраструктуре;
- ограничено трајање концесије чији је максимални рок утврђен законом;
- предаја свих објеката, уређаја и постројења по престанку концесије у својину Републике Српске;
- обављање свих послова везаних за концесије и послова контроле извршавања права и обавеза из уговора од стране Комисије за концесије.

Према закону, обављање стручних концесионих послова, врши Комисија за концесије. У надлежности Комисије као независног регулаторног правног лица, спадају сви стручни послови у вези давања концесије и контрола извршавања концесионих активности. Основни стручни послови које обавља Комисија су:

- комплетирање документације неопходне за додјелјивање предмета концесије;
- спровођење поступка лицитације и припрема одлуке за доношење уговора о концесији;
- вођење евиденције о закљученим уговорима о концесији (регистар концесија);
- праћење реализације остваривања права и обавеза уговорних страна из уговора;
- о концесији и пружање стручне помоћи у остваривању тих права и обавеза;
- послови маркетинга у вези са инвестицијама и другим улагањима страних и домаћих лица;
- промовисање интереса Републике Српске у вези са улагањем страних и домаћих лица у област концесија.

Поступак и начин давања концесија на кориштење Законом о концесијама је установљен путем:

- 1. јавног позива потенцијалним понуђачима(чл.23.,24.,25. и 26. Закона)**
- 2. самоиницијативне понуде(чл.27 Закона)**

2.1. ЈАВНИ ПОЗИВ ПОТЕНЦИЈАЛНИМ ПОНУЂАЧИМА

Полазну активност проводи концедент- давалац концесије. Концедент је Влада- ресорно Министарство или локална јединица власти уз предходно овлаштење ресорног Министарства (за концесионе дјелатности локалног карактера-чл.5. Закона).

- концедент израђује студију економске оправданости;
- Комисија за концесије одобрава или не одобрава студију економске оправданости;
- при доношењу одлуке о одобрењу студије економске оправданости, Комисија узима у обзир следеће:
 - утицај пројекта на давање услуга корисницима;
 - утицај пројекта на накнаду која се наплаћује корисницима;
 - да ли се пројекат уклапа у циљеве утврђене у Документу о политици;
 - да ли пројекат доноси чисту добит Републици Српској.
- по одобравању студије економске оправданости, концедент сачињава приједлог јавног позива потенцијалним понуђачима;
- Комисија за концесије одобрава јавни позив или га не одобрава;
- по одобрењу јавног позива концедент расписује јавни позив, чији је садржај дефинисан чланом 24. Закона;
- концедент прима понуде на основу јавног позива, а по истеку рока комплетне материјале доставља Комисији за концесије;
- Комисија за концесије отвара приспјеле понуде, рангира их и предлаже концеденту најповољнијег понуђача;
- ако приспјеле понуде не задовољавају услове, прописане јавним позивом,

Комисија враћа понуде концеденту, са приједлогом за понављање поступка јавног позива;

- по добијању приједлога најповољнијег понуђача концедент сачињава приједлог Уговора о додјели концесије у складу са чланом 28. Закона;

- концедент доставља Комисији за концесије приједлог Уговора са свом документацијом;
- Комисија за концесије даје сагласност на Уговор;
- одлуку о додјели концесије доноси Влада или орган који овласти Влада, према члану 6. Закона;

- копију Уговора и сву пратећу документацију, у извршном облику, Концедент доставља Комисији за концесије;

- по ступању на снагу Уговора о додјели концесија, Комисија за концесије врши контролу и надзор рада концесионара, у складу са Законом и Уговором о додјели концесије, до истека рока трајања концесије.

2.2. САМОИНИЦИЈАТИВНА ПОНУДА

У поступку додјеле концесије путем самоиницијативне понуде, потенцијални концесионар непосредно доставља понуду концеденту, са потребном документацијом, чији је саставни дио студија –предстудија о економској оправданости.

- концедент расписује јавни оглас за прикупљање самоиницијативне понуде;
- концедент прикупља самоиницијативне понуде;
- концедент процјењује постојање јавног интереса;
- при процјени постојања јавног интереса узима се у обзир нарочито:
 - да пројекат који је предмет предложене концесије може бити остварен само у случају ако се користи процес, пројектовање, методологија или концепт инжињеринга на које понуђач полаже искључива права;
 - хитност пружања услуга или постојања инфраструктуре за јавну употребу
- по процјени постојања јавног интереса, концедент подноси захтјев Комисији за концесије, за добијање овлашћења за вођење преговора са понуђачем;
- Комисија одлуком даје овлашћење концеденту да води преговоре са потенцијалним концесионаром и дефинише све основне елементе за нацрт Уговора;
- по дефинисању нацрта Уговора, концедент доставља Комисији за концесије нацрт Уговора, са пратећом документацијом ради давања сагласности;
- Комисија одлуком даје сагласност на Уговор о додјели концесије;
- на основу одлуке о сагласности на Уговор о додјели концесије, те одлуке Владе или органа кога овласти Влада, концедент и концесионар закључују Уговор о додјели концесије;
- копију закљученог Уговора, са пратећом документацијом, концедент доставља Комисији за концесије;
- по ступању на снагу Уговора о додјели концесије, Комисија за концесије врши надзор и контролу рада концесионара, до истека рока трајања концесије.

3.0. СТУДИЈА ЕКОНОМСКЕ ОПРАВДАНОСТИ

Полазна основа за додјелу концесија путем јавног позива потенцијалним понуђачима и путем самоиницијативне понуде, је предстудија-студија економске оправданости. Студију економске оправданости код додјеле концесије путем јавног позива потенцијалним понуђачима израђује Концедент и доставља је Комисији на разматрање и одобравање. У случају да Концедент није израдио студију економске оправданости, Комисија може захтјевати да јавни позив укључи обавезу понуђача да изради студију економске оправданости у склопу које ће бити садржан елаборат о заштити околине. Код додјеле концесија путем самоиницијативне понуде, студију економске оправданости израђује Концесионар.

Све концесије немају исти економски значај у погледу привредне тежине и ефеката за Републику Српску као цјелину, па се према томе, у складу са значајем и величином концесије, раде предстудија економске оправданости и/или студија економске оправданости. За мање концесије предвиђена је израда предстудије, док код великих, капиталних пројеката, поступак истраживања и доношења одлука мора бити вишефазан, па се поред студије економске оправданости за поједине фазе израђује и предстудија. Да би студије дале подлогу за све битне параметре концесионог поступка требале би да, на основу досадашњих сазнања и праксе земаља из окружења, садрже нарочито:

А) ПРЕТХОДНА СТУДИЈА ЕКОНОМСКЕ ОПРАВДАНОСТИ

- 1. Увод:** циљеви инвестирања; основни подаци о инвеститору и ауторима студије; кратак приказ основних елемената и резултата претходне студије оправданости.
- 2. Опис објекта:** просторна локација објекта; функција објекта; значај објекта у систему или мрежи; планирани вијек пројекта.
- 3. Оцјена развојних могућности инвеститора:** општи подаци о инвеститору (назив, сједиште, дјелатност, референце); анализа и оцјена досадашњег развоја.
- 4. Анализа продајног тржишта:** основне карактеристике производа или услуга; анализа тражње; анализа понуде; процјена могуће продаје.
- 5. Приказ генералног пројекта и техничко-технолошких рјешења:** приказ израде генералног пројекта; приказ основних елемената генералног пројекта; приказ техничко-технолошког рјешења из генералног пројекта(архитектонско, грађевинско, технолошко, машинско, електро и др.).
- 6. Анализа набавног тржишта:** спецификација и опис потребних инпута; анализа и могућности набавке потребних инпута; прогноза набавних цијена.
- 7. Анализа локације и животне средине:** анализа локације; оцјена и избор локације; анализа и могућности утицаја на животну средину; приједлог мјера заштите животне средине.
- 8. Финансијска анализа:** прорачун потребних улагања; извор финансирања и обавезе према изворима; обрачун прихода и трошкова; биланс успјеха.
- 9. Оцјена пројекта:** финансијска (комерцијална) оцјена-статичка; друштвена (национална) оцјена-статичка; оцјена у условима неизвјесности- статичка; динамички приступ (код већине пројеката).
- 10. Закључак** закључна разматрања и оцјена пројекта.

Б) СТУДИЈА ЕКОНОМСКЕ ОПРАВДАНОСТИ

- 1. Увод:** циљеви инвестирања; подаци о инвеститору и ауторима студије; методолошке основе и подлоге за израду студије; кратак приказ резултата претходне студије оправданости; кратак приказ основних елемената и резултата студије оправданости .
- 2. Опис објекта:** просторна локација објекта; значај у систему или мрежи; функција објекта; планирани вијек објекта.
- 3. Анализа и оцјена развојних могућности инвеститора:** општи подаци о инвеститору (назив, сједиште, дјелатност, референце); анализа и оцјена досадашњег развоја (производни програм, технологија, тржиште, организација и кадрови, подаци о пословању, улагањима и др.); прогноза будућег развоја (производни програм, технологија, тржиште, организација, кадрови, подаци о пословању и улагањима, и др.).
- 4. Анализа продајног тржишта:** основне карактеристике производа или услуга; анализа и процјена тражње; анализа и процјена понуде; анализа и процјена могуће продаје; прогноза продајних цијена.
- 5. Приказ идејних пројеката:** програм производње или услуга; процес израде идејних пројеката; приказ идејног технолошког пројекта; приказ идејног архитектонско-грађевинског пројекта; приказ идејних пројеката инсталације (електро, термо, хидро, гас, и др.).
- 6. Анализа набавног тржишта:** опис и карактеристике потребних инпута; подаци о производњи и потрошњи потребних инпута код нас и у свијету; процјена могућности набавке потребних инпута; оцјена могућности супституције потребних инпута; прогноза набавних цијена.
- 7. Просторни и локацијски аспекти:** усаглашеност са просторним и урбанистичким плановима; последице расељавања и експропријације; просторне последице раздвајања цјелина; утицај на просторни и урбанистички развој подручја; анализа макролокације; анализа микролокације; избор и оцјена подобности локације.
- 8. Анализа животне средине и заштите на раду:** анализа утицаја инвестиције на животну средину; приједлог мјера заштите животне средине; оцјене еколошке подобности; анализа утицаја производње на раднике; приједлог мјера заштите на раду.
- 9. Анализа организационих и кадровских аспеката:** приједлог макроорганизације; приједлог микроорганизације; организовање и функционисање производње и других функција; одређивање потребних кадрова; обука, специјализација и усавршавање кадрова; обезбјеђење постојећих кадрова.
- 10. Анализа изводљивости и динамика реализације пројекта:** анализа могућности извођења пројекта; фазе и етапе извођења пројекта; термински план реализације пројекта; динамика улагања базирана на терминском плану; динамика улагања по намјени; организација и систем управљања реализацијом пројекта.
- 11. Економско-финансијска анализа:** прорачун потребних улагања у основна средства и обртна средства; извори финансирања и обавезе према изворима; обрачун резултата пословања (укупан приход, материјални трошкови,

амортизација, плате и др.); биланс успјеха пројекта; финансијски ток пројекта; економски ток пројекта; друштвени ток пројекта.

- 12. Финансијско (комерцијална) оцјена:** статичка оцјена (показатељи ефикасности и опремљености); динамичка оцјена (нето садашња вриједност, јединична нето садашња вриједност, интерна стопа рентабилности, рок враћања; оцјена ликвидности).
- 13. Друштвена оцјена:** друштвена нето садашња вриједност; економска стопа приноса; учинак на запосленост; дисконтовани нето девизни ефекат; квалитативни показатељи; Cost -Benefit анализа.
- 14. Оцјена у условима неизвјесности:** статичка оцјена (метода прага рентабилности пројекта); динамичка оцјена (анализа осјетљивости, анализа вјероватноће).
- 15. Закључак:** закључна разматрања; закључна оцјена пројекта.

Значај студије економске оправданости је у томе што се сви битни параметри концесионог поступка, као што су и јавни интерес, концесиона накнада, елементи Уговора о концесији, дефинишу на основу садржаја студије.

4.0. ЈАВНИ ИНТЕРЕС

Правилна процјена, односно утврђивање јавног интереса је директно вазано за квалитетно урађену предстудију-студију економске оправданости. По процедурама које су предвиђене Законом, ресорна Министарства процјењују постојање јавног интереса, Комисија за концесије даје сагласност на процјену постојања јавног интереса, а Влада Републике Српске утврђује постојање јавног интереса. Оваква процедура је неопходна јер је јавни интерес теоретски релативно лако одредити, али је то веома тешко учинити и у пракси, тим прије што право ријетко кад пружа прецизну одредбу јавног интереса.

Јавни интерес се дефинише као интерес цијеле друштвене заједнице или појединих њених знатних дијелова, о коме право уопште мора да води рачуна. Право увијек штити јавни интерес, што не значи да не штити и одређене приватне интересе. Приватни интереси се штите ако су у складу са јавним интересом, тачније ако су саставни дио јавног интереса.

Процјена постојања јавног интереса везана је и за појам јавног добра, гдје морамо разликовати природна богатства као јавна добра и добра у јавној употреби.

Природна богатства као јавна добра су: земљиште, шуме, воде и водена снага, руде, нафта, гас, животињски и биљни свијет, итд.

Добра у јавној употреби су у првом реду: јавни путеви, воде у природним водотоцима, природна језера, природни извори, јавни бунари, луке, аеродроми, комунални објекти, улице, тргови, паркиралишта, паркови, итд.

Процјена и утврђивање јавног интереса треба да укажу на економску, политичку, социолошку и општу оправданост давања концесије, да дефинишу краткорочне и дугорочне циљеве који се концесијом постижу, као и да се утврди утицај концесионе дјелатности на животну средину, инфраструктуру и друге привредне области и системе.

Економска оправданост полази од користи коју друштво и појединац имају, уз најмањи могући ризик од обављања концесионе дјелатности и инвестиција будућег концесионара. Политичка оправданост се цијени кроз ефекат који улагање и обављање концесионе дјелатности има на развој и задовољење потреба уже и шире друштвене заједнице.

Социолошка оправданост полази од тога која друштвена група и у којој мјери задовољава своје потребе кроз концесиону дјелатност и да ли таква дјеланост задовољава већину чланова уже или шире друштвене заједнице.

Општа оправданост се процјењује збирном оцјеном појединачних критеријума. Краткорочне циљеве треба дефинисати у свјетлу рјешавања текућих питања давањем концесије, а дугорочне циљеве у свјетлу могућег развоја и усавршавања, односно повећања квантитета и квалитета концесионе дјелатности, што на крају производи већу корист за појединца и друштво у цјелини. Дугорочни циљеви треба да буду дефинисани и кроз ефекат подстицања даљих инвестиција у Републици Српској.

Концесиона дјелатост може имати неповољан утицај на животну средину, здравље људи и живи свијет. Законом је предвиђено да студија економске оправданости садржи и елаборат о утицају концесионе дјелатности на животну средину, што подразумјева вршење одређених прелиминарних мјерења и израду студије. Посебно треба имати у виду дугорочне ефекте обављања концесионе дјелатности у смислу загађења животне средине, утицаја на здравље људи и животиња и исцрпљивања односно умањења природних ресурса. Овдје наравно треба сагледати и могуће позитивне ефекте (смањење штетних ефеката) увођења нових и савременијих технологија од постојећих.

Код већине концесионих пројеката (изградња путева, жељезничких чворова, аеродрома, лука и сл.) постојећа инфраструктура може бити недовољна или угрожена изградњом нових објеката. Одређене привредне гране и области могу бити погођене концесионом дјелатношћу. Са друге стране, треба сагледати и позитивне ефекте, посебно у области развоја и убрзања саобраћаја, а тиме и промета људи, роба и услуга. Концесиона дјелатност треба да буде у функцији постојећег техничко-технолошког система, односно да унапрјеђује и развија тај систем, а не да представља његову алтернативу (другим ријечима да не угрожава постојеће ресурсе већ да их развија и унапрјеђује). Нарочито треба обратити пажњу да концесиона дјелатност нема за циљ искључиво или претежно комерцијално експлоатисање природних потенцијала земље са дугорочно штетним посљедицама по домаћу привреду.

5.0. КОНЦЕСИОНА НАКНАДА

Концесиона накнада је једно од суштинских питања у области концесија и понекад служи у многе друге сврхе, а не само да се на фер начин избалансира корист од уступљене концесије. Концедент, тј. Влада Републике Српске мора бити свјесна ове вишеструке функције и јасно одредити шта је концесиона накнада и у којој мјери ће ово питање прећи у уговорни однос, као и у случају накнаде за друге обавезе, раскид уговора, рјешавање спорова и сл.

Законом о концесијама је прописано да Комисија уз сагласност Владе Републике Српске доноси правила о начину утврђивања критерија за одређивање и распоdjелу концесионе накнаде.

Концесиона накнада је обавезни и саставни елемент Уговора о концесији и нема Уговора без утврђене обавезе плаћања концесионе накнаде од стране концесионара. Самим тим Уговор о концесији није правно ваљан уколико та накнада није одређена или барем одредива у погледу своје висине. Концесиона накнада мора бити новчаног карактера, што значи да се уговором о концесији не може предвидјети плаћање концесионе накнаде на неки други начин (давањем робе, пружањем услуга, изградњом и сл.).

Концесиона накнада се састоји: из накнаде за право која се обрачунава једнократно при закључењу уговора о концесији и концесионе накнаде за коришћење која се изражава у процентима и односи на годишњи бруто приход настао коришћењем јавних добара, природних богатстава или пружањем услуга.

Концесиона накнада утврђује се на основу: основних и допунских критерија.

Основни критерији су: годишњи капацитет производних услуга по јединици производа или услуга, дужина концесионог периода (комерцијални дио) и пројектовани годишњи бруто приход прије обрачуна пореза и камата.

Допунски критерији за обрачун концесионе накнаде су: критерији финансијског утицаја, економског утицаја на регију- локалитет, утицај на животну средину, обновљивост природног богатства, значај општих добара или услуга од општег интереса, технолошки значај, утицај на истраженост природног богатства, заступљеност домаћих производа и услуга, супституција увоза и исплативост инвестиције.

Концесиона накнада се распоdjелује као приход буџета Републике Српске, буџета локалне заједнице, средства за израду студија економске оправданости, средства за истраживање и средстава за рад Комисије за концесије, а удио у распоdjели је одређен природом и врстом концесије. Ако су у питању стратешке (капиталне) концесије већина прихода се усмјерава ка буџету Републике, регионалне концесије имају уједначен омјер распоdjеле између Републике и локалне заједнице, а за концесије од локалног значаја највећи дио прихода се усмјерава у буџет локалне заједнице.

Оваквим начином распоdjеле концесионе накнаде на најбољи начин се документује јавни интерес, економска и социјална корист од концесија, за све сегменте друштва.

Концесиона накнада у 2005. години износила је око 4 200 000 КМ, а за сваку сљедећу годину, предвиђа се значајно повећање, јер се очекује реализација потписаних Уговора о концесији.

6.0. УГОВОР О КОНЦЕСИЈИ

Уговор о концесији представља есенцијалну и завршну компоненту политике додјеле концесије. Основ за закључење Уговора о концесији су Закон о концесијама и Одлука Владе о додјели концесије. Законом је прописана писмена форма Уговора о концесији, али треба имати у виду, да је Законом о промету непокретности предвиђено да потписи уговарача код уговора о промету непокретности морају бити овјерени. Промет непокретности подразумјева и промет права коришћења непокретности у државној својини. Обзиром да ће се предмет концесије најчешће односити на пренос (додуше временски ограничен на 30 година) права коришћења непокретности (земљишта, постојећих објеката) великих вриједности, потребно је прописати исту форму и за закључење Уговора о концесији. Чланом 22. Закона прописана је садржина Уговора о концесији. Карактер овог члана је императиван, а друштвени интерес код Уговора о концесији велики, тако да би недостатак неке одредбе Уговора из члана 28. став 1. тачка 1-13 могао довести до ништавости цијелог Уговора. У прилог оваквом схватања може се узети и Закон о облигационим односима који предвиђа апсолутну супремацију законом прописане садржине Уговора у односу на вољу уговорних страна. Стога би, приликом уговарања, прво требало поћи од свих обавезних одредби, па тек онда прећи на регулисање других права и обавеза уговорних страна.

Модел Уговора о концесији је сложено дефинисати због хетерогености концесионих односа. Наш Закон предвиђа изузетно широке могућности за давање концесија, па се поставља питање хоће ли бити један модел Уговора или ће се формулисати више модела за сваку област. Модел уговора треба да буде сачињен, у мјери у којој је то могуће, како би послужио као основ за све или већину области које су по Закону регулисане као могући предмет концесије.

Основне карактеристике Уговора о концесији по којима се разликује од класичних уговора грађанског права, огледа се у чињеници да је предмет уговора јавно добро, добро у општој употреби или обављање дјелатности од општег интереса. Уговор о концесији се разликује од акта управе, али и од грађанско-правних уговора, али је тај уговор по функционалном карактеру јавно-правни инструмент. Због нужности остваривања јавног интереса, концедент има овлашћење једностраног утицаја на правни однос поводом концесије и то на основу одлуке о додјели концесије.

Уговор о концесији закључују у својству Концедента: Влада Републике Српске или по овлашћењу Владе надлежно Министарство или орган локалне управе, а у својству Концесионара правно лице коме је одлуком Владе додјељена концесија.

Када је концесија дата већем броју правних лица (конзорцијум), Уговор о концесији закључује сваки од концесионара или лице овлашћено од стране тих концесионара по специјалном (овјереном) пуномоћју.

Сваки закључени Уговор о концесији евидентра се и доставља Министарству надлежном за послове финансија, надлежном Суду, органима надлежним за вођење евиденције о непокретностима и Комисији за концесије.

Комисија за концесије врши провјеру и надзор рада концесионара, у складу са одредбама Уговора, непосредним увидом у обављање концесионе дјелатности и константним праћењем квалитета и квантитета производа и услуга, те позитивних и негативних ефеката концесионе дјелатности.

7.0. (БОТ) АРАНЖМАНИ

Built-Operate-Transfer

Изградња-функционисање-трансфер, БОТ

Концесија по БОТ систему подразумева изградњу, реконструкцију и финансирање комплетног објекта, уређаја или постројења, његово коришћење и предају у својину Републике Српске у уговореном року.

БОТ аранжмани укључују изградњу, закуп и трансфер (БЛТ), изградњу, трансфер и функционисање (БТО), развој, функционисање и трансфер (ДОТ), санирање, функционисање и трансфер (РОТ). Накнаде које клијенти плаћају регулишу се стандардним Уговором, а подлијежу Одлуци о накнадама и квалитету услуга које се пружају, коју, Комисија доноси након јавних расправа.

БОТ аранжмани подразумевају закупљивање за изградњу зграде, објекта или постројења на основу БОТ система (изградња-функционисање-трансфер), а према уговору о изградњи и финансирању комплетног грађевинског објекта или постројења, његовог функционисања и преноса на Републику у оквиру уговореног рока.

БОТ аранжмани омогућују и приватном сектору да се укључи у изградњу, санацију, побољшање, усавршавање, проширење, модернизацију, функционисање, финансирање и одржавање пројеката, које уобичајено финансира и којима управља Република Српска.

Дозвољени су следећи аранжмани у области инфраструктуре, пројекти или сродна постројења:

- главни путеви, укључујући аутопутеве, путеве, мостове, надвожњаке, подвожњаке, тунеле;
- жељезнице или пројекти који се базирају на жељезници са условима за привредни развој;
- масовни транзит без коришћења жељезнице;
- лучна инфраструктура, као што су молови, кејови, пристаништа, услуге складиштења, манипулисања и трајекти;
- производња енергије;
- телекомуникације;
- информатика;
- водоснабдијевање, канализација и одвод;
- образовна и здравствена инфраструктура;
- туристички објекти и локације;
- државни објекти или објекти локалне самоуправе;
- социјални стамбени пројекти;
- јавне пијаци и остале комуналне дјелатности;
- складиштења и пост-жетва;
- руковођење еколошким и чврстим отпадом укључујући опрему за сакупљање отпада, постројења за прераду отпада у ђубриво, рециклажу и пећи за спаљивање отпада.

По истицању рока предвиђеног Уговором о концесији и по повраћају инвестиције, врши се трансфер свих постројења у оквиру БОТ пројекта према Републици Српској, с тим да та постројења треба да буду у добром стању и неоптерећена.

Инвеститор коме је додијељен Уговор о концесији оснива БОТ пројектну компанију у складу са одговарајућим законима и прописима Републике Српске.

До Уговора о концесији по БОТ аранжману, долази се путем поступка јавног позива и самоиницијативне понуде.

Пројектна компанија је обавезна да у року који је утврђен БОТ уговором или у року који је довољно продужен да се омогући повраћај инвестиције, функционише законито и независно и да поврати и стекне приход од инвестиције путем уплата од стране корисника постројења.

Регистровани капитал инвеститора не смије износити мање од 25% од укупне инвестиције.

Пројектна компанија ужива право својине и управљања постројењима у току периода трајања уговора.

Комисија за концесије и надлежни органи Републике Српске врше надзор, испитивање и ревизију пословања БОТ компаније, а БОТ компанија, заштићена је законима и прописима Републике Српске.

Изузев у случају када постојећи БОТ пројекат није у могућности да задовољи потражњу тржишта, државни органи неће одобравати неке конкурентне пројекте.

Споразуми по БОТ уговорима заснивају се на идентификованим приносима који су довољни да исплате инвестицију, а уколико су такви приноси недовољни на дан истека уговора, дозволиће се продужење до потпуног повраћаја инвестиције коју је дао приватни инвеститор.

БОТ пројектна компанија дужна је да плаћа царине и порезе, у складу са законом.

Пројектна компанија одговорна је за обуку кадрова од којих се захтјева да преузму на себе одговорност за функционисање и одржавање пројекта након преноса пројекта. По истицању рока за БОТ споразум, пројектна компанија безусловно врши пренос технологије и података о функционисању и одржавању пројекта државним органима без надокнаде.

БОТ пројектна компанија као Концесионар одговорна је за комерцијалне ризике као што су финансирање, изградња, функционисање и одржавање пројекта. Концедент је одговоран за ризике БОТ пројекта који су директно изазвани материјалним утицајем који је последица измјена у политици.

Извршење, спровођење и тумачење БОТ споразума, као и рјешавање спорова, вршиће се у складу са законима Републике Српске; за питања која још нису регулисана законима Републике Српске, преовладаће најбоља међународна пракса, као што су праксе по међународним конвенцијама или најновијим прописима Европске Уније.

8.0. ПРИВАТИЗАЦИЈА И КОНЦЕСИЈЕ

Усвајањем и објављивањем сета Закона о процесу приватизације, средином 1998. године, стекли су се услови за безуслован процес својинске трансформације привредног система. Основно полазиште процеса приватизације је да се мора извршити трансформација државног капитала у приватни акционарски капитал.

Нови концепт приватизације подразумјева и у потпуности признаје приватни капитал, који је настао на основу интерних дионица и осталих приватних улагања, па се зато овај концепт код нас и зове приватизација државног капитала у предузећима у државној и мјешовитој својини. Програм приватизације треба да омогући потпун и дугорочан опоравак привреде Републике Српске. Основни циљ приватизације је промјена власничке структуре предузећа, односно преношења државног капитала путем одређених метода у приватно власништво.

Концесије су правни инструмент и у пракси подразумјевају систем права комерцијалног искоришћавања природних богатстава, јавних добара, добара у општој употреби и обављања дјелатности од општег интереса. Самим тим у концесионом поступку се не врши власничка трансформација, већ се успоставља право коришћења у одређеном року, прописаним законом и уз одређену накнаду за сваки предмет концесије.

Ради се о два различита правна инструмента, који се у пракси често примјењују и међусобно преплићу, те поступак приватизације државног капитала најчешће треба да иницира и концесиони поступак.

У складу са Законом природна богатства и добра у општој употреби као минералне сировине, вода, пољопривредно земљиште, шуме и шумско земљиште итд. не могу се приватизовати и иста су у власништву Републике Српске. То значи да ова добра могу бити путем концесија дата на коришћење привредним субјектима, при чему Република Српска и даље задржава право власништва.

Потребно је истаћи да су прије доношења сета Закона о приватизацији, овим добрима газдовала и управљала државна предузећа, која најчешће нису имала ваљан правни основ (уговор о концесији) за коришћење предметних природних богатстава.

Због недоследности и неадекватне примјене сета Закона о приватизацији нису благовремено и паралелно вођени и поступци за додјелу концесија, па многи неоправдано сматрају да су приватизацијом државног капитала, заједно са власништвом над предузећима, постали «власници» и добара у општој употреби. Нужно је да ресорна Миистарства убрзано раде на покретању концесионих поступака за сва приватизована предузећа, која у обављању својих дјелатности користе природна богатства, добра у општој употреби или обављају дјелатности од општег интереса, а које су предмет концесија, у складу са чланом 4. Закона о концесијама. Да би се до краја провео започети процес приватизације, Законом о концесијама је и предвиђен члан 27. о самоиницијативној понуди за додјелу концесија, како би се регулисало право кориштења природних богатстава, јавних добара и добара у општој употреби за приватизована предузећа или предузећа настала удруживањем капитала.

9.0. ПРЕГЛЕД ЗАКЉУЧЕНИХ УГОВОРА О ДОДЈЕЛИ КОНЦЕСИЈЕ (прије конституисања Комисије за концесије)

1. Со Мобил из С. Брода,
предмет: «Експлоатација камена»; Уговор закључен:23.07.1998.године,
2. ПП Млинпромет из Бања Луке,
предмет: «Експлоатација мрког угља у Рамадановцима»; Уговор закључен :31.10.2000.године,
3. Игњић д.о.о. Теслић,
предмет: «Експлоатација камена»; Уговор закључен:31.10.2000. године,
4. РМГ д.о.о. из С. Сарајева,
предмет: «Експлоатација камена»; Уговор закључен:04.07.2001. године,
5. Мобили инжињеринг из С. Брода,
предмет: «Експлоатација камена»; Уговор закључен:11.02.2002. године,
6. Кисељак Турс д.о.о. из Зворника,
предмет: «Експлоатација минералне воде»; Уговор закључен:30.05.2002 године,
7. Славија-интернационал из Лакташа,
предмет: «Магистрални гасовод на сјеверу Републике Српске»; Уговор закључен:11.06.2002.године,
8. Г.П. Пут а.д. из С. Сарајева,
предмет: «Експлоатација камена»; Уговор закључен:22.01.2003.године,
9. Слобомир д.д. Бјељина,
предмет: «Истраживање и експлоатација геотермалне воде». Уговор закључен:23.01.2003.године,
10. Атлас Wood д.д. са п.о. Љубиње,
предмет: «Експлоатација шуме» Уговор закључен 04.05.1997. године,

10.0. ПРЕГЛЕД ОДЛУКА КОМИСИЈЕ ЗА ПРЕДМЕТЕ КОНЦЕСИЈЕ КОЈИ СУ У ПОСТУПКУ ДОДЈЕЛЕ

1. Девет извора д.о.о. Зворник, 27.07.2004. год, «Сагласност за пренос Уговора», предмет : «Експлоатација минералне воде»;
2. Елинг-инжињеринг д.о.о. Теслић, 28.07.2004. год, «Сагласност за вођење преговора», предмет: «Изградња 4 МХЕ»;
3. С.О. Дервента, 05.07.2004. год, «Сагласност за јавни позив», предмет: «Изградња и кориштење паркинга»;
4. Хес Врбас, Бања Лука, 07.07.2004. год., «Мишљење и примједбе на Уговор», предмет: «Изградња ХЕ Крупа на Врбасу и Бања Лука ниска»;
5. Ратарство а.д. Топола, 26.08.2004. год, «Сагласност на Нацрт уговора о концесији», предмет: «Производња хране»
6. Мобили Промет д.о.о. С. Брод, 26.07.2004. год, «Сагласност за пренос Уговора», предмет: «Експлоатација камена»;
7. Говедарска фарма а.д. Топола, 26.08.2004. год, «Сагласност на Нацрт уговора о концесији», предмет: «Производња стоке и хране за стоку»
8. Сарп д.о.о. К. Дубица, 28.09.2004. год, «Сагласност за вођење преговора», предмет: «Експлоатација техничког камена дијабаза»;
9. Сарп д.о.о. К. Дубица, 28.09.2004. год, «Сагласност за вођење преговора», предмет: «Експлоатација шљунка и пијеска»;
10. Боксит а.д. Милићи, 29.09.2004. год, «Сагласност за вођење преговора», предмет: «Експлоатација боксита»;
11. Техногас Какмуж-Петрово, 01.10.2004. год, «Сагласност за вођење преговора», предмет: «Експлоатација СО₂ и термоминералне воде»;
12. АБН Велика Обарска д.о.о. Бијељина, 01.10.2004. год., «Сагласност за вођење преговора», предмет: «Изградња МХЕ»;
13. Лисина д.о.о. Подграб-Пале, 01.10.2004. год, «Сагласност за вођење преговора», предмет: «Експлоатација питке воде»;

14. Високоалкалне воде Aqua-Alca д.о.о. Дервента, 1.10.2004. год. «Сагласност за вођење преговора»,
предмет: «Експлоатација алкалних и хипералкалних вода»;
15. Агро Ауто д.о.о. Мркоњић Град, 04.10.2004. год.»Сагласност за вођење преговора»;
предмет: «Експлоатација питке воде»;
16. Бакус а.д. Берковићи , 04.10.2004. год., «Сагласност за вођење преговора»,
предмет: «Експлоатација питке воде»;
17. Старшпед д.о.о. Гацко, 06.11.2004. год, «Сагласност за вођење преговора»,
предмет: «Експлоатација боксита»;
18. Витинка Козлук, 14.11.2004. год., «Сагласност за вођење преговора»,
предмет: «Експлоатација минералне воде»;
19. Слобомир д.о.о. Бијељина, 14.10.2004. год., «Сагласност за вођење преговора»,
предмет: «Експлоатација питке и маломинералне воде»;
- 20.«Елинг инжињеринг» д.о.о. Теслић, 16.11.2004.год. . «Сагласност за закључење Уговора»,
Предмет: изградња МХЕ «Дивич» и МХЕ «Новаковићи»;
- 21.ЗТЦ «Бања Врућица» а.д.Теслић,23.11.2004.год.«Сагласност за вођење преговора»,
предмет: «експлоатација термоминералних вода и CO2 гаса»;
22. Агро Ауто д.о.о. Мркоњић Град, 23.11.2004. год. «Сагласност за закључење Уговора»,
предмет: «Експлоатација питке воде»;
23. «АБН»д.о.о. Велика Обарска,23.11.2004.год. «Сагласност за закључење Уговора»,
предмет: изградња МХЕ «Градац»;
- 24.БРЦ «Шехер» а.д.Бања Лука, 06.12.2004. год.,«Сагласност за вођење преговора»,
предмет: «експлоатација термалних вода»;
25. «Медитеран» д.о.о.Требиње,29.12.2004.год.,«Сагласност за вођење преговора»,
предмет: « експлоатација грађевинског камена-кречњака»;
26. «ИПИН» Бијељина,12.01.2005.год., «Сагласност за вођење преговора»,
предмет: «Истраживање питке маломинерализоване и термалне воде»;

27. «Будима» д.о.о. требиње,08.02.2005. год., «Сагласност за вођење преговора»,
предмет: «истраживање питке воде».
28. «Томић Компанија» д.о.о.Теслић,08.02.2005.год., «Сагласност за вођење преговора»,
предмет: «Истраживање архитектонско-грађевинског камена».
29. «Креатор» Соколац, 08.02.2005.год., «Сагласност за вођење преговора»,
предмет: «Експлоатација питке маломинерализоване воде».
30. Сарп д.о.о. К. Дубица,29.12.2004. год.«Сагласност за закључење Уговора»,
предмет: «Експлоатација дијабаза и метадијабаза»;
- 31.«Високоалкалне воде Aqua-Alca»д.о.о.Дервента,08.02.2005.године, .«Сагласност за закључење Уговора»
предмет: «Експлоатација алкалних и хипералкалних вода».
32. «Боксит»Милићи,08.02.2005.год., «Сагласност за закључење Уговора»,
предмет: предмет: «Експлоатација боксита»;
33. Сарп д.о.о. К. Дубица,08.02.2005.год., .«Сагласност за закључење Уговора»
предмет: «Експлоатација шљунка и пијеска»;
34. «EFT group- Рудник Лигнита Станари» д.о.о. Станари,30.03.2005.год.
«Сагласност за вођење преговора,
предмет: «Експлоатација лигнита».
35. «Energetic», д.о.о.Бања Лука,06.04.2005.год., «Сагласност за вођење преговора»,
предмет: «Градња малих хидроелектрана».
36. «EFT group- Рудник Лигнита Станари» д.о.о.,07.04.2005.год, «Сагласност за закључење Уговора»
предмет: «Експлоатација лигнита».
37. «Агрес», д.о.о. Доњи Жабар, 26.04.2005. год., «Сагласност за вођење преговора».
предмет: «Коришћење пољопривредног земљишта».
38. «Старшпед» д.о.о. Гацко, 26.04.2005. год., «Сагласност за закључење Уговора»
предмет: «Експлоатација боксита».
39. «Јединство» а.д. Градишка, 13.05.2005. год., «Сагласност за вођење преговора»
предмет: «Експлоатација техничког грађевинског камена-дијабаза».
40. «Terex inženjering» д.о.о. Бијељина, 13.05.2005. год., «Сагласност за вођење преговора»

предмет: «Истраживање техничког грађевинског камена-кречњака».

41. «Агроимпекс» д.о.о. Бања Лука, 13.05.2005. год., «Сагласност за вођење преговора»
предмет: «Коришћење ловишта».
42. «Агрес» д.о.о. Доњи Жабар, 13.05.2005. год., «Сагласност за закључење Уговора»
предмет: «Коришћење пољопривредног земљишта».
43. «Continental» д.о.о. Угљевик, 24.05.2005. год., «Сагласност за вођење преговора»
предмет: «Истраживање литотамнијског кречњака-креде».
44. «Губер» а.д. Сребреница, 24.05.2005. год., «Сагласност за вођење преговора»
предмет: «Експлоатација минералних вода».
45. «Шумапромет» д.о.о. Требиње, 07.06.2005. год., «Сагласност за вођење преговора»
предмет: «Истраживање шљунка и пијеска».
46. «МГ Минд» д.о.о. Мркоњић Град, 07.06.2005. год., «Сагласност за вођење преговора»
предмет: «Истраживање техничког грађевинског камена».
47. «Херцеговинапутеви» а.д. Требиње, 07.06.2005. год., «Сагласност за вођење преговора»
предмет: «Експлоатација техничког грађевинског камена».
48. «Ацо-траде» д.о.о. Котор Варош, 30.06.2005. год., «Сагласност за вођење преговора»
предмет: «Експлоатација техничког грађевинског камена- кречњака».
49. «Пут» а.д. Бања Лука, 30.06.2005. год., «Сагласност за вођење преговора»
предмет: «Експлоатација техничког грађевинског камена- кречњака».
50. «Градитељ» а.д. Теслић, 28.09.2005. год., «Сагласност за вођење преговора»
предмет: «Експлоатација техничког грађевинског камена-кречњака».
51. «Хидрат» а.д. Укрина – Челинац, 28.09.2005. год., «Сагласност за вођење преговора»
предмет: «Експлоатација техничког грађевинског камена – кречњака».
52. «Херцеговинапутеви» а.д. Требиње, 06.10.2005. год., «Сагласност за закључење Уговора»
предмет: «Експлоатација техничког грађевинског камена – кречњака».

53. «Јединство» а.д. Градишка, 06.10.2005. год., «Сагласност за закључење Уговора»
предмет: «Експлоатација техничког грађевинског камена – дијабаза».
54. Д.О.О. «Витинка – Експлоатација» Козлук, Зворник, 6.10.2005. год.,
«Сагласност за закључење Уговора»
предмет: «Експлоатација минералне воде».

11.0. МЈЕРЕ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ КОНЦЕСИОНЕ ПОЛИТИКЕ

1. У обнови привреде Републике Српске, концесије су велика шанса, али су истовремено и нужност, првенствено због значајне потребе за свјежим капиталом. Ангажовањем капитала у облику концесија Република Српска се не задужује, упошљава незапослено становништво, ангажује неискоришћене индустријске капацитете. Концесије имају и другу страну медаље, јер значајни инфраструктурни системи, јавна добра у државној својини или монополи, који могу бити високопрофитабилни, уступањем концесија страним лицима, прелазе у њихове руке на више година на управљање и коришћење у циљу остваривања јавног интереса, али и ради реализације профита од стране Концесионара. У том циљу Комисија доноси правила о концентрацији власништва, чији је циљ да омогући раст конкуренције у одређеном сектору и спријечи успостављање монопола над јавним добрима.

2. Сви бесправни корисници концесија (са и без рјешења о праву кориштења) обавезени су да у року који не може бити дужи од 6 мјесеци покрену поступак за додјелу концесије, а да га окончају у року од 12 мјесеци. У супротном надлежна министарства ће им преко инспекцијских органа забранити даљи рад.

3. У политици додјеле концесија Република Српска мора јасно да истакне шта задржава у свом власништву и под којим условима (национална исплативост, оцјена ефеката према цијенама у сјенци, већинско учешће акција), а шта препушта слободном тржишту и страном капиталу (ако се процјени да за то постоје оправдани општи, економски, социјални и други интереси).

4. У изради средњорочне- дугорочне економске стратегије развоја Републике Српске, потребно је:

- утврдити приоритетне гране, дјелатности и области за додјелу концесија и ближе дефинисати приоритете унутар сваке од грана, а потом обезбједити почетну документацију за сваки предмет концесије (студија економске оправданости),
- код утврђивања приоритета водити рачуна о паралелном третирању услова за производњу са одговарајућим услугама.

5. Потребно је извршити усклађивање постојећег законодавства у сфери концесионарства, области природних ресурса, инфраструктуре, те других области које могу бити предмет концесије, као и заштите животне средине и страних улагања. Одредбе важећег Закона дају солидну правну основу за реализацију концесије у пракси, а њихов недостатак је у томе, што су поједине одредбе начелног карактера, у неким питањима недоречене. Закон о концесијама је донешен после закона који регулишу природна богатства, јавна добра, добра у општој употреби. Неопходно је што прије покренути поступке за измјене и допуне ових закона у дијеловима који се односе на концесије, како би се ти закони ускладили са Законом о концесијама. Потребно је што прије донијети Закон о коришћењу и управљању природним ресурсима, као и јавним добрима Републике Српске.

6. Одржати и допунити организационо-институционалну структуру за стручну логику и управљање политиком из области концесија, у складу са политиком одрживог развоја. Предуслови за реализацију концесионе политике су:

- стварна подршка највиших државних органа;
- сарадња са локалним властима, мјесним становништвом, невладиним организацијама;
- оптимална кадровска структура.

Услов за реализацију концесионе политике је постојање адекватне организационо-институционалне структуре, која је директно или индиректно одговорна и задужена за стручну логистику и управљање концесионом политиком.

То значи, да Влада Републике Српске треба да оснажи, осавремени и максимално могуће ангажује постојеће институције (а ако треба формира и нове) као нпр.:

Пољопривредни институт, Водопривредни институт, Рударски институт, Геолошки, Економски, Еколошки и друге. Задатак ових институција би био да за потребе Владе Републике Српске раде стручне подлоге, студије изводљивости и оправданости за обављање концесионе дјелатности, врше ревизије докумената других институција итд., а све у циљу припреме неопходне документације за успјешно провођење концесионе политике.

7. Свака додјељена концесија треба бити предвиђена документима просторног уређења, што значи да намјена за коју се додјељује концесија треба бити предвиђена регулационим и детаљним урбанистичким планом. У супротном прије додјеле концесије, концесионар треба прибавити урбанистичку сагласност коју издаје општински орган по овлашћењу ресорног министарства.

8. Неопходно је да се обезбједи (безусловно) да концесионари редовно извјештавају концедента о реализацији склопљених Уговора о додјели концесија, као и да уредно воде евиденцију о произведеним количинама или пруженим услугама (што садржи Уговор о концесији).

9. Постоји велики број јавних комуналних предузећа која се баве:

- испоруком топлотне енергије за гријање;
- водоснабјевањем и одводом отпадних вода;
- дистрибуцијом гаса;
- одвозом смећа, депоновањем истог и чишћењем јавних површина;
- јавним превозом;
- заштитом од пожара;
- тржнице;
- погребне услуге;
- јавни WC, купатила, итд.

Генерална је оцјена за сва та предузећа да послују са великим тешкоћама, да нису функционална и не пружају адекватне услуге (по обиму, квалитету и цијенама), да готово свима недостају довољна материјална средства и да та средства не могу да обезбједи локалне јединице власти као ни држава.

Због свега тога потребно је у складу са свјетским искуствима у концесионој дјелатности таквих инфраструктурних предузећа, обезбиједити:

- самоодрживо финансирање;
- ангажовање приватног капитала којим се знатно унапређује технологија рада, побољшава квалитет услуга и постиже адекватна цијена за корисника;
- заштиту животног и радног простора, а нарочито код отпадних сировина и третмана отпадних вода;

- ефикасну контролу у обављању концесионе дјелатности.

Код ових концесија концедент је општина, по овлаштењу ресорног Министарства, а начин додјеле концесије је путем јавног позива.

10. Потребно је ускладити пореску политику са стандардима ЕУ, како би се домаћи и ино инвеститори стимулисали и привлачили да улажу у објекте и дјелатности, које су предмет концесија, чиме би се створили повољни услови за остваривање прихода сагласно са ризицима, са којима ће се суочавати: политички, привредни, правни ризици.

11. Систем мониторинга у области концесија је низ стручних и практичних активности чији је циљ :

- скупљање одговарајућих информација контролом концесионе дјелатности;
- сређивање прикупљених информација, обрада и коришћење у провођењу политике у области концесија;
- усмјеравање концесионе дјелатности у складу са уговором.

Успостављеним системом мониторинга у области концесија би се омогућило:

- остваривање декларисане политике концесија, на овом нивоу развоја и организованости државе;
- стално праћење свих процеса и обезбјеђивање повратне спреге;
- елиминисање непотребних процеса и сувишних нивоа одлучивања;
- стандардизовање активности у оквиру сваког процеса, укључујући и заштиту животне средине;
- обезбјеђивање адекватних информација за доношење оптималних одлука на свим нивоима, као и стратешких опредјељења надлежних Министарстава и Владе Републике Српске;
- примјењивање савремених техника и технологија и праћење најновијих достигнућа.

12. Да би се ефикасније остваривао процес прилива средстава од накнаде за концесиону дјелатност, да би се обезбједило поштивање свих одредаба уговора о концесији и да би се бесправни корисници концесија регистровали у складу са Законом о концесијама, потребно је Законом обезбједити ригорознију казнену политику.

13. Потребно је обезбједити континуиран однос са јавношћу у смислу правилног информисања о значају и могућностима профитабилног улагања путем концесија са циљем да се привуку домаћи и инострани инвеститори да улажу средства у атрактивне пројекте.

То би олакшало реализацију концесионе политике, јер Закон о концесијама успоставља веома сложен правни однос, како од стране оних који овај Закон примјењују тако и од оних који су заинтересовани за добијање концесија, што тражи располагање одређеним стручним знањима, посебно специјалистичким управо из области концесионог права.

Фундаменталне промјене у свјетском економском поретку представљају све интензивнији, обухватнији и дубљи продор информационе револуције, глобализације, различите интеграције и транзиције које су незамисљиве без приватизације и концесионарства. Ови процеси не могу да мимоиђу ни Републику Српску, јер њен економски систем и потенцијали у новим условима, ако се на адекватан начин створе, унаприједиће и уклопе у захтјеве свјетске тржишне привреде,

представљају локално компаративну предност. Према томе суштинске друштвено-економске промјене у Републици Српској, као и оне које тек предстоје, орјентисане на тржишну привреду, намећу потребу квалитетног и другачијег односа према концесионарству и политици из ове области.

Број: 01-288/06

Датум: 20.03.2006. године

Предсједник Комисије

Предраг Ашкрабић с.р.